

Készült a Combined European Bureau for Social Development CEBSD
és a Vlaams Instituut ter Bevordering en Ondersteuning van de Samenlevingsopbouw VIBOSO
belga közösségfejlesztési szervezet 2000-ben, Brüsszelben megjelent kiadása alapján

A kiadvány az 1999. november 9-én Brüsszelben, az Európa Parlamentben szervezett
„Buurteconomie werkt” (Szomszédsági gazdaságfejlesztés a gyakorlatban) címu konferencián
elhangzott előadások és az arra benyújtott tanulmányok alapján készült

A kötet eredeti címe: Neighbourhood Economy at work! a joint CEBSD and VIBOSO publication

Fordította Varga Tamás, a fordítást szakmailag ellenőrizte Vercseg Ilona

Kiadja a Közösségfejlesztők Egyesülete Budapesten, 2000 novemberében
A kiadást a Rockefeller Brothers Fund támogatta

Tartalom

A szomszédügyi szolgáltatások jelentős hozzáadott társadalmi értéket hoznak létre	7
Anny Stevens – Gerard Hautekeur	
A szomszédügyi gazdaságfejlesztés, mint a helyi közösség társadalmi fejlődésének eszköze	10
Veerle Van Kets	
Képességfejlesztés a dublini „Napralforgó” újrahasznosítási projekt segítségével	16
Bernie Walsh	
Helyi fejlesztés és tanulási lehetőségek?	19
Paul Henderson	
Tysslinge – A delta-szárny, mint modell	22
Hans Anderson	
A Muide-Meulestede-i partnerség	28
Els Haüser	
Lakosok és vállalatok a Sluizeken-Tolhuis-Ham-i szomszédügyi fejlesztési alapon	32
Jan Lescrauwaet	
A Trefil Arbed üzem új rendeltetése lendületbe hozza Oud-Gentbrugge-t	35
Gent Város, Gazdasági Osztály, Munka- és Külgügyi Részleg	
Közösségfejlesztés és közösségi alapú gazdaságfejlesztés	38
Vercseg Ilona	
A szociális vállalkozások szektora Nyugat-Európában	42
Karl Birkhölzer	
Hálózatok a szociális-szolidáris gazdaság területén	46
Margo Gorman	

A szomszédsági szolgáltatások jelentos hozzáadott társadalmi értéket hoznak létre

A belgiumi Menen városának központjában a nok létrehoztak egy átmeneti napközit a szomszédságban lakó gyerekek számára. Ily módon a Dopey nevu szomszédsági szolgálat kézzelfogható segítséget nyújt azoknak az anyáknak, akik megfizetheto napközbeni gyermekfelügyeletet keresnek, mert a szakképzett alkalmazottakat foglalkoztató bölcsodét kizárólag dolgozó szülök gyerekeinek szánják. Másfelöl a Dopey azt is megmutatta, hogy a helyi munkanélküliekböl toborzott személyzet is képes minoségi szolgáltatást nyújtani, ha szakszeru útmutatásban és képzésben részesül. A Meaux-i (Párizs egyik külvárosa) Collinet szomszédságban néhány önkormányzati lakásbérlet kiképeztek arra, hogy a teljesen gondozatlan lakások eloterét és folyosóit karbantartsák. A technikai képzés mellett az alkalmazottak azt is megtanulták, hogyan kezeljék a lakásokban felmerülo konfliktusokat, kommunikációs problémákat. Ekkor a „Collinet-i Szolgáltatások” elnevezésu szomszédsági szolgálat aláírt egy szerződést az önkormányzat ingatlankezelö cégével, és attól kezdve ez a szolgálat felelos a karbantartásért és a kisebb javítások elvégzéséért. Ezt megelőzoleg az ingatlankezelö alkalmazottai nem voltak motiválva a karbantartási munkák elvégzésére. A „Collinet-i Szolgáltatások” új csapatát a lakók tiszteletben tartják, mert pontosan látják, hogy milyen pozitív változások mennek végbe a szomszédságban.

A fenti példák és az ebben a kiadványban bemutatott esettanulmányok azt példázzák, hogy a hosszú távon munkanélküliek miként nyerhetik vissza a magukba és a szomszédságba vetett bizalmukat. Ezek az emberek a múltban gyakran mindent megtettek azért, hogy munkát találjanak a munkaeropiac hagyományos területein, de próbálkozásukat nem koronázta siker. Új munkakörük a szomszédsági szolgáltatások körében nem csak az elszigetelodés végét jelenti, hanem új bevétel-forrást is. Ugyanakkor jelentoségteljes munkát végeznek, amelyet jó szemmel néznek a családjukban, s amely pozitív hatással van a gyerekek nevelésére is. A szomszédsági szolgáltatásokban történo alkalmazásuk lehetővé teszi számukra, hogy rájőjjenek: képesek javítani a szomszédság életkörülményein.

Ami nem minosül munkának

Társadalmunkban sok olyan feladatkör létezik a klasszikus értelemben vett munkaeropiacon kívül, amelyet általában nem tartanak munkának, de amely nagyon is hasznos, és hozzáadott társadalmi értéket képvisel a szomszédságban. A szomszédsági szolgálat nem mágikus képlet, de hozzájárulhat a társadalom erosebb

és gyengébb rétegei közötti különbségek csökkentéséért folytatott harchoz. A szakképzett munkások iránt mutatkozó állandósult igény elfedi azoknak a hosszú távon munkanélkülieknek a valóságát, akik alig, vagy egyáltalán nem képzettek, vagy az úgynevezett kisebbségek tagjai. A különbségek, ahogyan a különböző tényezök összeadódnak, csak erosödnek. A képzési és foglalkoztatási programok nagy száma ellenére egyre több ember rekesztodik ki a társadalomból. A különböző szintu kormányzatoknak támogatniuk kellene a közösségi alapú gazdasági projekteket annak érdekében, hogy ezeket a csoportokat integrálni lehessen a társadalomba.

Szomszédsági fejlesztés

A munkanélküliek sokszor képtelenek megbirkózni a munkaeropiac elvárásaival, vagy nem tudják összeegyeztetni munkájukat és családi helyzetüket. A klasszikus gazdasági rendszerben szinte alig marad hely a társadalom sérülékenyebb rétegei számára. Az elmúlt évtizedek során sok hagyományos ipari tevékenység megszunt, ám ugyanakkor számos új állás jött létre a harmadik szektoron belül. Ezt a tendenciát vizsgálta meg az a flandriai

közösségfejlesztő szervezet is, amely három kísérletet indított be „Szomszédsági gazdaságfejlesztésnek számára” címmel. Három helyszínen közvélemény-kutatást tartottak, hogy fény derülhessen a szomszédság szükségleteire. Az embereket nem csak arra kérték meg, hogy elemezzék a szomszédság gondjait, hanem arra is, hogy ismertessenek lehetséges megoldásokat, hiszen ha a szomszédság fejlesztéséről van szó, a szomszédság lakói az igazi szakértők. A felmérés eredményei alapján új szomszédsági szolgáltatásokat hoztak létre. Azáltal, hogy „gyökeret eresztenek” a szomszédságban, e szolgáltatások hozzájárulnak a társadalom fejlődéséhez és a szomszédság életkörülményeinek javításához. A szomszédság gondjai, szükségletei szolgáltatják az alapot a szomszédság fejlesztéséhez.

Partnerség

A szomszédsági szolgáltatások – amelyeket e kiadványban bemutatunk, s amelyeket az 1999. november 25–26-án tartott kétnapos európai konferencia is vizsgált – azt mutatják, hogy az ilyen szolgáltatások nagymértékben javíthatnak a szomszédság lakóinak életkörülményein. Ezek a szolgáltatások bevonják munkájukba a szomszédság lakóit is, és olyan szolgáltatásokat nyújtanak, amelyek összhangban állnak a szomszédság szükségleteivel. Mindez új foglalkoztatásokat eredményez a szociális szolgáltatások, a környezetvédelem, a lakásügy stb. területén. Az új szolgáltatások másfajta társadalmi alappal rendelkeznek, olyannal, amely fejleszti a társadalmi kapcsolatokat és a társadalmi összetartást a szomszédságban. A szomszédsági szolgáltatások működésének folytonossága leginkább az önkormányzat, a magánvállalkozások, a közösségfejlesztő szervezetek és a helyi lakosok közötti partnerkapcsolatok függvénye.

Képesség tétel

A szomszédsági szolgáltatások létrehozása jó módszere a hátrányos helyzetű szomszédságok újjáélesztésének. A foglalkoztatások új,

hozzáadott társadalmi értéket képviselnek a szomszédságban, a helyi közösségben. Mindez nyilvánvalóvá válik, ha egy pillantást vetünk a végtermékre és a munkakörülményekre. Az új állások az alkalmazottak kapacitásából indulnak ki és rugalmas perspektívát biztosítanak a dolgozóknak. Az alkalmazottak képességei fontos szerepet töltenek be ebben a filozófiában. Folyamatos képzésük, oktatásuk része a szomszédsági szolgáltatások létrehozásának. Az alacsony képzettségű munkanélküliek útmutatást és támogatást kapnak, hogy olyan minőségű szolgáltatásokat nyújthassanak, amelyek egyéni és közösségi szükségleteket is kielégítenek. A szolgáltatásoknak mindenki által elérhetőnek kell lenniük az adott szomszédságban, beleértve a legalacsonyabb fizetéseket is.

Jövöbeni struktúra

A támogatások tekintetében sok helyi foglalkoztatási projekt függ a már meglévő képzési és foglalkoztatási projektektől. A képzések résztvevői rövid ideig némi ösztöndíjat kapnak, majd a programoknak kell hozzásegíteniük őket ahhoz, hogy munkát találjanak a klasszikus értelemben vett munkaerőpiacon. A programok specifikus célcsoportokkal dolgoznak, ez is segítség a munkanélküliség elleni küzdelemben. Ezek a programok azonban ritkán kezelik a munkahelyteremtést a szomszédságban tapasztalható életkörülmények javításával összhangban. A franciaországi Nord-Pas-de-Calais-i régió kormányzata megpróbálta összeegyeztetni ezt a két tényezőt, és olyan állandó irányelveket dolgozott ki a szomszédsági szolgáltatások támogatására, amelyek a projektek tervezését, kivitelezését és követését is tartalmazzák. A Nord-Pas-de-Calais-i régió olyan szervezeteket is támogat, amelyek tevékenyen részt vesznek a helyiek részvételének megszervezésében. Más helyeken olyan helyi szervezetektől indul a kezdeményezés, amelyek helyi szinten szerzik meg a magán és az állami szféra támogatását. Sokkal többet kell tenni azért, hogy tanulhassunk e kezdeményezések sikereiből és hiányosságaiból. Bizonyos, hogy a Nord-Pas-de-Calais-i régió kormányzata által adott válasz

más, olyan helyi, regionális vagy nemzeti kormányokra is ösztönzőleg hathat, amelyek hatékony eszközöket keresnek a szomszéd-sági szolgáltatások támogatásához. Ezeket a szolgáltatásokat gazdasági tevékenységnek kell tekinteni, nem pedig értelmetlen szabadidős tevékenységnek vagy a munkanélkülieknek szóló áthidaló intézkedésnek. Szükség van a legfontosabb alapelvek és a gyakorlat közös megértésére a közösség- és társadalomfejlesztés technikáinak, módsze-reinek területén, és szükséges látni azt is, hogy ezek miként járulnak hozzá a gazdasági fejlődéshez.

Ebben a kiadványban sok figyelmet fordítunk a szomszéd-sági szolgáltatások létrehozásának három alapelveire. Ezek a következők: a hosszú távon munkanélküliek részvétele és képessé tétele; az önkormányzat, a helyi lakosok és a helyi szervezetek közötti partnerség; a szomszéd-sági szolgáltatások finanszírozási és vezetési struktúrája. A helyi és regionális

szinten működő VIBOSO (Flamand Közösségi Munka Fejlesztési és Támogatási Intézet (Vlaams Instituut ter Bevordering en Onder-steuning van de Samenlevingsopbouw) és az ezeket a szinteket európai szinten összefogó szervezet, az Egyesült Európai Társadalom-fejlesztési Iroda (Combined European Bureau for Social Development – CEBSD) közötti szoros együttműködés azt hangsúlyozza, hogy a szomszéd-sági szolgáltatások létrejötte olyan jelentős fejlemény, amely minden szinten figyelmet érdemel. Az Európai Unió fejlődé-sének fontos területeként kell kezelni őket, ezért a szomszéd-sági szolgáltatások által végzett munkahelyteremtésnek szerepelnie kell a nemzeti kormányok és az Európai Unió napirendjén.

**Anny Stevens
Gerard Hautekeur
VIBOSO (Belgium)**

A szomszédsági gazdaságfejlesztés, mint a helyi közösség társadalmi fejlődésének eszköze

A cikk az EVA, a Hefboom és a VIBOSO nevu szervezetek által vezetett kutatás első részének eredménye. A kutatás a „Szomszédsági szintu gazdasági tevékenységekkel kapcsolatos pénzügyi és társadalmi kötelezettségek”-et vizsgálta. Az Európai Közösségek Bizottsága már 1994-ben hangsúlyozta az életminőség és a helyi foglalkoztatás helyzetének javításáért folytatott gazdasági tevékenységek fontosságát. A „szomszédsági gazdaság” fogalmát azonban túl gyakran szűkítik le sajátos munkakörökre vagy a magánháznál szakképzetlen alkalmazottak által végzett háztartási munkára. Még nem létezik egy széles körben elfogadott definíció.

A kutatás így eleinte a „szomszédsági gazdaság” fogalmát célozta: jellemzőit, a foglalkoztatási lehetőségeket és a tevékenységeknek az adott helyi közösséggel való viszonyát. A kutatás második fele az irányelvekre gyakorolt hatásra összpontosít, hogy a szomszédsági gazdaság bizonyosan rendelkezzen a megfelelő pénzügyi erőforrásokkal ahhoz, hogy betölthesse vezető szerepét a helyi foglalkoztatásban és az életminőség lehető legnagyobb mértékű javításában.

A szomszédsági gazdaság jellemzői

Mit is értünk „szomszédsági szintu gazdasági tevékenység” alatt? Eloszór is olyan tevékenységekről van szó, amelyek azáltal javítanak a helyi közösség életkörülményein, hogy a szomszédság fizikai környezetét fejlesztik, vagy javítanak a helyi lakosok életminőségén. A helyi lakosokért, a helyi lakosokkal együtt dolgoznak, de nem kizárólag velük. Sajátos jellemzőik a lokalitás társadalmi fejlődésének hatásos eszközévé teszik őket. „A lokalitás társadalmi fejlődése” kifejezés használatával azt kívánjuk hangsúlyozni, hogy amivel itt foglalkozunk, az a következő két dolog kombinációja: a hátrányos helyzet elleni küzdelemé, mely során a szegénységben élőkre összpontosítunk, és azé, hogy úgy fejlesztjük a lokalitást, hogy a meglévő gazdasági és kulturális potenciált állítsuk középpontba.

Egy példa: *Elmer Noord*, napközi-projekt Schaarbeek-ben, egy hátrányos helyzetű szomszédságban. Miben különbözik ez a projekt a többi hasonló kezdeményezéstől? Miben áll a hozzáadott érték és mit nevezünk pluszköltségnek? Miért soroljuk a projektet a szomszédsági gazdaságfejlesztő projektek közé? A projekt célja az alkalmi és rövid távú gyermekfelügyelet minőségi biztosítása egy hátrányos helyzetű szomszédságban azáltal, hogy munkahelyeket teremt a szakképzetlen, hosszú távon munkanélküli nők számára. A projekt abban különbözik a szokványos napközi-projektetől, hogy *partnerségre* épül, újonnan létrejött *hozzáadott társadalmi értéket* képvisel és *pénzügyi erőforrásokkal* rendelkezik. A hozzáadott érték a termelési folyamat eredménye, a termék, a felhasználó és a szomszédság vonzata, vagy legalábbis kapcsolatban áll azokkal.

A partnerség

Az Elmer Noord-i partnerség a következő struktúrával rendelkezik. A kezdeményezés két szervezettől, nevezetesen az EVA nevu foglalkoztatási szervezettől és a NIVO nevu képzési szervezettől származik. Az EVA felelős a termékért napi szinten, míg a NIVO a partnereként és a munkát elsajátító nők külső oktatójaként lép fel. Az első befektetést egy magánszektorbeli partner (a Levi's) finanszírozta. Flandria kormányzata is a kezdetektől fogva támogatta a projektet. A Kind en Gezin (gyermek és család) elnevezésű közhi-

vatal kísérleti projektnek ismerte el a napközi kezdeményezést és az FCUD-val (a kollektív infrastruktúra és szolgáltatások alapja) együtt vállalta, hogy állja a jelenlegi fizetések egy részét. Az Elmer továbbá aktív tagja a „Schaarbeek-i Nok Kollektívájának” és a „Schaarbeek-i Gyerekek Kollektívájának”, annak a két testületnek, amely minden Schaarbeek-i kezdeményezést koordinál, s amely jó munkakapcsolatot biztosít a helyi holland nyelvű általános iskolákkal.

A hozzáadott társadalmi érték a foglalkoztatás szintjén

A szakképzetlen nok lehetőséget kapnak arra, hogy megtanuljanak egy szakmát, képzetté váljanak, míg a szokványos procedúra szerint ez a munkaszerzés előfeltétele. Mivel itt a lakosság jelentős hányadát a nem Európából származók alkotják, az is fontos, hogy a személyzet tagjai túlnyomó részben hasonló származásúak legyenek. Ez az anyákkal való kapcsolat szempontjából is fontos, de a gyerekek kulturális háttérének megértése szempontjából is. Az Elmer-ben dolgozó embereket ezért nem szakképzetlen óvónoknak, hanem *tapasztalt szakértőknek* tartják.

Önmagában azonban mindez még nem lenne elégséges. Az Elmer csak akkor kínálhat *minőséget*, ha szakszerűen működik. A szakképzetlenek számára szervezett foglalkoztatási projektek csak abban az esetben járhatnak együtt a minőségi termék létrejöttével, ha egy gondosan megtervezett képzési „útvonalat” követnek. Az Elmer képzési rendszere egy olyan, munkaidőben tartott kurzuson való részvételt foglal magába, amelyet a társadalomfejlesztésre épülő oktatási rendszer keretein belül szerveznek a napközis dolgozói számára. A résztvevő noknek lehetőségük nyílik egy hivatalosan is elismert bizonyítvány megszerzésére. Az Elmer a munka szervezésének szintjén is különbözik társaitól. Nyíltan egy olyan, részvételen alapuló személyzeti politika mellett teszi le voksát, amely mindenki kulturális háttérét tiszteletben tartja.

A termék hozzáadott társadalmi értéke

Az Elmer-ben megváltozott a munka és a gyermekfelügyelet közti kapcsolat. Eloször is az Elmer-t olyan noknek szánják, akik részt vesznek a képzésen. Más nok egészségügyi, szociális, vagy családi okok miatt fordulnak az Elmer-hez. Azáltal, hogy a nokat a megfelelő időpontban szabadítják fel a gyermekfelügyelet gondjától, több idejük maradhat más dolgokra, mint például olyanokra, hogy rendet rakjanak saját életükben. Röviden: nagymértékben javulnak a helyi lakosok életkörülményei. Az Elmer-t továbbá a szolgáltatások sokfélesége is megkülönbözteti más szolgáltatóktól. A napközi projekt multifunkcionális, hiszen sokkal többet tesz pusztán gyermekfelügyeletnél. Sok figyelmet fordít a szülőkkel való kapcsolattartás és a tanulási lehetőség biztosítására a gyerekek számára. Ez azt eredményezi, hogy fel kell építeni egy szociális hálózatot, és növelni kell a szülők elkötelezettségét, ami hivatalos és nem hivatalos képzési lehetőségeket is jelent, pl. segítséget az iskola kiválasztásában. Ez azt jelenti, hogy kapcsolatba kell lépni a környékbeli iskolákkal, és erőfeszítéseket kell tenni a gyerekek esetleges hátrányos helyzetének kiküszöbölésére. Ez további olyan tevékenységek kifejlesztését is magába foglalhatja, amelyeket speciálisan a szomszédság számára dolgoznak ki, kezdetben alacsony felvételi elvárásokkal.

A hozzáadott társadalmi érték a felhasználó szempontjából

A szomszédsági gazdaság jobban ki tudja elégíteni a hátrányos helyzetű gyerekek szükségleteit, ha figyelembe veszi azok kulturális háttérét. Ha igénybe veszik a személyzet tagjainak kulturális szakértelmét, az általános képzés hatékonysága is javul. Vegyünk például egy óvót, aki nemcsak fejlődést és tapasztalatszerzést ösztönöz tevékenységek szervezésére képes, de az általa elsajátított know-how pozitív hatással van a személyzet többi tagjára is. Az egy dolgozóra eső gyerekek száma alacsonyabb, mint más hasonló intézményeknél, hiszen az alkalmi, több funkciót is betöltő gyermekfelügyeletnél több figyelmet és időt kell szentelni a gyerekekre és a szülőkre. Ily módon a gyerekek jobban fel tudnak készülni jövőbeni iskolai pályafutásukra.

A hozzáadott társadalmi érték a szomszédság szempontjából

A szomszédsági gazdaság egyfelől az ott élő anyák közötti hálózatok létrejöttét segíti elő, másfelől pedig a szükséges egyéni támogatást is biztosítja azáltal, hogy gyermekfelügyeletet és nevelési továbbképzést szervez számukra. A gyermekfelügyelet alacsony küszöbvel rendelkezik az árképzés tekintetében, de pszichológiai szempontból is, ez azt jelenti, hogy bárki számára hozzáférhető. Az ügyfelek társadalmi-gazdasági elemzése jól tükrözi a helyi lakosság összetételét. A minőségi gyermekfelügyelet, és a szülők elkötelezettsége segít kitörni a hátrányos helyzet ördögi köréből. A gyermekfelügyelet valós szükségletet elégít ki, ami abból is látszik, hogy a nyitás napja óta a napközi állandó és teljes kihasználtságnak örvend.

Pénzügyi erőforrások

Az Elmer számíthat a „Kind en Gezin” támogatására, hiszen a projekt megfelel a minőség-ellenőrzési és az infrastrukturális kívánalmaknak. Ám természetéből fakadóan a napközi projekt drágább, mint egy átlagos napközi (képzés, nagyobb személyzet), míg a bevétel alacsonyabb, mert az árakat mesterségesen leszorítják, hogy a szolgáltatás minden helyi lakos számára elérhető legyen (az árat a helyi átlagfizetések függvényében alakítják ki, és különösen alacsony árat szabnak a képzésben résztvevők számára).

Így tehát a napközi által képviselt többletérték többletkiadásokkal is jár. Ezeket a többletkiadásokat: a dolgozók továbbképzését, az alacsonyabb árak fenntartását, valamint a gyerekek és a szülők számára nyújtott minőségi szolgáltatáshoz szükséges plusz képzéseket finanszírozni kell. A plusz anyagi erőforrások a következők: a bevétel, a különböző testületek és kormányzatok juttatásai és magánadományok. A természetbeni bevétel és az önkéntes munka alkalmazása még kidolgozásra szorul.

Röviden: a szomszédsági gazdaságot a hozzáadott társadalmi érték, a munka alapját képező partnerség és a pénzügyi erőforrások összevont használata jellemzi.

A hozzáadott társadalmi érték

A hozzáadott társadalmi érték különböző szinteken jön létre, nevezetesen a termelési folyamat, a termék, a felhasználó és a szomszédság szintjén.

• A termelési folyamat

A szomszédsági gazdaság munkaközpontú, a dolgozó áll a termelési folyamat közepontjában. Ezért életbevágóan fontos, hogy:

- a szolgálat dolgozói szakképzett emberek legyenek, hiszen a szolgáltatás minősége, valamint a szolgáltató és a felhasználó közötti kapcsolat meghatározó a szomszédsági gazdaság fejlődésében. Ez nem zárja ki azt, hogy a számos funkció betöltésére hosszú távú, szakképzetlen munkanélkülieket lehessen alkalmazni, ám ehhez biztosítani kell egy bizonyos képzési útvonalat (betanítás és külső képzés az alkalmazásba lépni szándékozók számára), valamint a szomszédsági gazdaságon belüli karrier perspektíváját, hogy biztosítva legyen a motiváció.

A szomszédsági gazdaságban a fő kihívást az jelenti, hogy össze kell kapcsolni a minőséget és a munkát kereso szakképzetlen emberek fenntartható foglalkoztatását. Ahhoz, hogy képesek legyünk munkalehetőséget biztosítani a szakképzetlenek számára, és képesek legyünk garantálni a termék minőségét, a következő felteteleket javasoljuk megfontolni:

- különböző háttérű emberekből álló csapat összeállítása;
- elkötelezettség a *részvételen alapuló személyzeti politika* iránt, amelyben a tagok személyes fejlődése a legfontosabb prioritás;
- a létrehozott munkahelyeknek összhangban kell állniuk a munkahelyet kereso szakképzetlenek szükségleteivel (ez nagyobb rugalmasságot feltételez a munkaerőpiac irányából, hogy teljesíthetőek legyenek a munkát keresok elvárásai, és kihasználhassák lehetőségeiket).

• A termék

Ez a helyi lakosok életminőségével és/vagy a szomszédságban tapasztalható életkörülményekkel áll összefüggésben. A termék le-

het egyéni vagy kollektív szolgáltatás. A termék minősége alapvető a szolgáltatás fenntarthatósága szempontjából, s így módon a foglalkoztatás biztosítása szempontjából is. Ha új szükségletet elégít ki, terméknek nevezzük. Leginkább azonban arról van szó, hogy egy meglévő terméket kell egy specifikus célcsoporthoz, vagy az új lehetőségekhez igazítani a szervezésnek egy olyan újító szellemű megközelítésén keresztül, amely egyaránt figyelembe veszi a dolgozókat, a felhasználókat és a szomszédságot.

A minőség javítása során nagy figyelmet fordítanak a felhasználó és a szolgáltató, valamint az alkalmazott és az alkalmazó közötti bizalmi viszonyokra. A jó kapcsolatok által létrehozott többletérték tehát központi fontosságú.

- **Az ügyfél**

Fontos az ügyfélnek a szolgáltatás iránti elkötelezettsége is, hiszen az ügyfél több mint átlagos felhasználó. Segít a termék kialakításában. Ha azt akarjuk, hogy a szomszédsági gazdaság sikeres legyen, akkor mindenki által hozzáférhetőnek kell lennie: ez alacsony elvárásokat és csökkentett díj-szabást jelent.

- **A szomszédság**

Mivel a projekt „gyökeret ereszt” a szomszédságban, nagyban hozzájárul a társadalmi kapcsolatok megerősödéséhez, és így a szomszédság és a helyi lakosok társadalmi fejlődéséhez is. A helyi közösség is felhasználó. A szükségleteket leginkább a helyi lakosok tudják meghatározni, mégpedig úgy, hogy elemzik azokat. A közösségnek szánt kollektív szolgáltatások esetében szükség van a szomszédság irányából a szomszédság

irányába történő állandó visszajelzésekre is. Így módon a szomszédságnak lehetősége nyílik az aktív részvételre, és – ahol csak szükséges – kiigazításokat vagy kiegészítéseket eszközölhet a kínált szolgáltatások tekintetében.

Fontos, hogy a szomszédsági gazdaság világos (és lehetőleg mérhető) célokkal rendelkezzen a fent említett kérdések mindegyikében. A hozzáadott társadalmi érték szoros összefüggésben áll a használt folyamattal – a termékkel, a felhasználóval és a szomszédsággal kapcsolatos munkával.

Partnerség

A szomszédsági gazdaság egy másik jellemzője a szervezeti forma. A kihívást olyan helyi struktúrák létrehozása jelenti, amelyek a különböző magán, állami és harmadik szektorbeli szolgáltatók, a felhasználók és a nem-hivatalos szféra (szomszédsági és családi szolidaritás) közötti *eredeti partnerkapcsolatokból* állnak. Így módon lehetséges kielégíteni a szolgáltatások széles köre iránt megnyilvánuló igényt, és úgy szolgálni az embereket, hogy egyben hasznukat is vesszük.

Finanszírozás

A szomszédsági gazdaság finanszírozása *sokféle eszköz* hasznosítását kívánja meg. Ezeket három csoportra lehet osztani: piaci bevétel, kollektív bevétel – vagy a piaccal nem kapcsolatos bevételek (juttatások, támogatások) –, valamint a nem-pénzbeni erőforrások (természetbeni hozzájárulások és önkéntes munka).

A kettősség elleni küzdelem

Jóléti rendszerünk állandóan szembekerül a társadalom erősebb és gyengébb társadalmi-gazdasági helyzetben lévő cso-

portjai közti növekvő kettősség problémájával. A szakadék egyre nő. A szakképzetlenek marginalizálódási kockázata nagyobb, mint valaha. A munkanélküliek ún. „kemény magja” valójában szakképzetlen. Ezért fontos különös figyelmet fordítani arra, hogy fenntartható foglalkoztatást teremtsünk ezeknek az embereknek.

A társadalom kettőssége is nyilvánvaló. A gazdagok és a szegények különböző helyeken élnek, és egyre nő a gazdag és a szegény szomszédságok közti különbség. A szegény szomszédságokban a hátrányos helyzet négy eltérő tartománya különböztethető meg: a társadalmi elszigetelődés, a munkaeropiachoz való nehéz hozzáférés, a lakóhelyek rossz minősége és a korlátozott állampolgárság. Mindez további nehézségekhez vezet a kormányzatok által közvetve vagy közvetlenül biztosított javakhoz és szolgáltatásokhoz (szociális támogatások útján) történő hozzáférés tekintetében is. Mivel a hátrányos helyzet, a szegénység területi dimenzióval is rendelkezik, területi alapon kell kialakítani a szükséges irányelveket. A szomszédsági gazdaság részét képezheti ezeknek.

Kapcsolat a munkaeropiac fo áramával

A szomszédsági gazdaság számos olyan tevékenységet, megközelítést alkalmaz, amelyek a jól megalapozott, széles rétegeknek szánt szolgáltatások köréből kerülnek ki, de amelyek tartalmilag igencsak különbözőek. Elfogadhatatlan, hogy az eredetileg szomszédsági gazdaságfejlesztő projektként kezdeményezett és kidolgozott tevékenységek, idővel bekerülve a munkaeropiac fo áramába, itt széles körűvé válva, a magán- és az állami szféra nevében végezzenek eredetileg a szomszédságnak szánt tevékenységeket. Fennáll ugyanis a veszélye, hogy a szomszédsági szolgáltatások így elveszítik sajátos jellemzőiket, ezért ezek létét biztosítani kell, és tovább kell fejleszteni őket.

A helyi közösség gazdasági tevékenységei és a munkaeropiac fo áramába tartozó gazdasági tevékenységek közötti kapcsolat nem más, mint az egymásra hatás. A szomszédsági gazda-

ság minden tole telhető megtesz azért, hogy a szakképzetlenek számára történő munkahelyteremtés mellett szolgáltatásaiba integrálja az állami és a magánszféra minőségi elvárásait is. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha a minimális

elvárások nem eredményezik bizonyos csoportok kirekesztését, és nem akadályozzák a célcsoportbeli személyek toborzását. A széles körű szolgáltatások ugyanakkor hasznosíthatják a szomszédsági gazdaság által megtermelt hozzáadott társadalmi értéket és innovációt. A hozzáadott társadalmi érték elismertsége azt jelenti, hogy számításba veszik azokat a kiegészítő pénzügyi kiadásokat is, amelyek a szomszédsági gazdaságon belül felmerülnek.

A szomszédsági gazdaság és a szomszédság közötti kapcsolat nem mindig súrlódásmentes, hiszen a szomszédság különböző érdekcsoportokból, nem pedig egy homogén közösségből áll. A szomszédsági gazdaságnak kisléptékűnek kell maradnia, ha fenntartható kapcsolatot kíván ápolni a helyi közösséggel. Ha a szomszédsági gazdaság a szolgáltatás gazdasági dinamizmusából kifolyólag a helyi közösség határain túlmutató tevékenységeket alakít ki, vitathatatlanul széles körű szolgáltatássá válik.

Politikai irányvonalak

A jelenlegi, munkahelyteremtést célzó intézkedések igen sokfélék. Abban megegyeznek ezek az intézkedések, hogy mindannyian a munkát keresők egy bizonyos csoportját hivatottak aktivizálni, (újra)integrálni a munkaerőpiacba, azonban ezen intézkedések egyike sem azért jött létre, hogy minőségi szomszédsági gazdaságokat hozzon létre. Kutatásunkat alapnak szánjuk egy olyan irányelv kialakításához, amely elismeri a szomszédsági gazdaság tevékenységeit mint önálló jogú szolgáltatásokat, s amely megteremti a szükséges feltételeket (elismertség, képzés, partnerségi kezdeményezések) és pénzügyi eszközöket (a tanuláshoz, az elinduláshoz és fejlődéshez, a strukturális juttatásokhoz). Véleményünk szerint át kell csoportosítani az egyének (újra)foglalkoztatását célzó pénzügyi erőforrásokat a szomszédsági gazdasághoz, föderális és regionális szinteken egyaránt. A szomszédsági gazdaságot integrálni kell a városi politikába, regionális, térségi és helyi szinteken is.

Veerle Van Kets
Hefboom/EVA, Belgium

Képessé tétel a dublini „Napraforgó” újrahasznosítási projektben

Sohasem létezett még olyan közösség, amelyet úgy tettek képessé valamire, hogy elotte nem tették ugyanezt a közösségen belüli egyénnel is – hiszen ok alkotják a közösséget. Ez a képesség tétele számos szinten történik: a közösségi vezetők szintjén, valamint azokén, akik a helyi közösségben élnek és dolgoznak, beleértve a fiatalokat is. A személyes képesség tétele egyetlen érvényes módja az olyan projektek szervezése, amelyeket a helyi szintnek megfelelően terveznek, s amelyek a helyi és közösségi cselekvés fontosságát hangsúlyozzák. Ezeknek a projekteknek arra kell berendezkedniük, hogy megértsék a résztvevő emberek körülményeit, és olyan megoldásokat keressenek, amelyek megérik a fáradságot és elfogadhatóak azok számára, akiket segíteni hivatottak.

A képzésnek nem csak a projekt, de a résztvevő egyén szempontjából is hasznosnak kell lennie, ezért annak tartalmát minden résztvevő számára egyénileg kell kialakítani. Ez persze költséges dolog. Sokkal könnyebb lenne egységes képzésben részesíteni mindenkit, de ez valószínűleg a hosszú távon munkanélküliek csak egy alacsony hányadának válna hasznára, és minden valószínűség szerint éppen azokat rekesztené ki, akiknek leginkább szükségük lenne rá.

A képzéseket gyakran nem a megfelelő szinten, nem megfelelő módon, nem megfelelő helyen, vagy nem a megfelelő emberek által biztosítják. Eloszor az egyénnel kell dolgoznunk, hogy önmaguk iránti tudatosságukat kifejlesszük, hogy megvizsgálhassák, mi van hatással az életükre, mik a szükségleteik és mik a közösség szükségletei, amelyben élnek? Ezután a közösségi cselekvés segítségével kell fokoznunk a részvételt.

A „Napratorgó” újrahasonosítási projekt

A „Napratorgó” újrahasonosítási projekt Dublin belvárosának észak-keleti részén működik. Ez a terület a Liffey folyóval határos, amely észak-déli irányban szeli ketté a várost. Ez a környék nagyarányú társadalmi, gazdasági és oktatási hátrányokkal küzd. Foglalkoztatási szempontból a szomszédság jelentos részét megtizedelte a dokkok bezárása.

A közösség és az egyén képesség tétele szempontjából a „Napratorgó” újrahasonosítási projektben leginkább használt módszer a következő: eloszor is lehetővé teszük az egyén számára, hogy megismerje azokat, akikkel dolgozni fog. A személyes módon kifejlesztett képzés 12–15 fős csoportokban történik. A képzésnek ez a része bizalmat alakít ki az

emberekben csapatuk iránt, és amikor eljön az ideje, már csapatként vesznek részt a további munkahelyi képzésben.

Az év első néhány hónapja során kidolgoznak egy képzési tervet. Mielott a képzést megszervezük, a szupervizorok minden résztvevővel egyénileg beszélgetnek. Az interjúk közép-pontjában az egyén és szükségletei, valamint a részvétel kérdése áll.

Ezt követően minden résztvevő részeseül egészségügyi és munkavédelmi képzésben. A képzés további részei a következőket foglalják magukba:

- Írás, olvasás
- Az íráskészség fejlesztése
- Kreatív írás
- Vezetés (teherautó is)
- Targoncavezetés
- Biztonságos hulladékkezelés
- Virágkötészet
- Organikus fozés
- Újrahasonosított termékek

Munkahelyi tapasztalat

A „Napratorgó” újrahasonosítási projektben a munka az újrahasonosítható anyagok gyűjtéséből és szortírozásából áll. Mindez azzal jár, hogy az anyagokat szállítani kell a város különböző pontjai között, s ehhez fuvarozókat kell alkalmazni. Egy másik csoport az újrahasonosító csarnokban szortírozza és rakja bálákba a termékeket. A csarnokban egy biztonsági papírfeldolgozó (aprító) részleg is működik, a bizalmas dokumentumokkal való munka elvégzésére – a részleget jelenleg bővítük, hogy a közeli Nemzetközi Pénzügyi Szolgáltató Központban székelo bankokat és pénzügyintézeteket is kiszolgálhassák. Van egy adminisztrációs csoport is, amely a fizetése-

kért, a pénzügyekért és a fogyasztói szolgáltatásokért felelős, beleértve a számlázást is. A „Napraforgó”-ban dolgozó összes alkalmazott hosszú távon munkanélküli, sokan közülük második vagy harmadik generációs munkanélküliek. Főleg fizikai munkát végeznek, de gépeket is használnak. Azon van a hangsúly, hogy ezek az emberek eljussanak odáig, hogy úgy érezzék: tartoznak valahova; hogy magukénak érezzék azt a dolgot, amelyben részt vesznek; hogy csapatban dolgozzanak; hogy valami értékeset csináljanak. A jövő feladataira való felkészítésük az idő jó kihasználását és a jó gyakorlati munkát is tartalmazza, csakúgy, mint a saját munkáért való felelősség vállalását és a csapatmunkát.

Youthstart (a pályakezdo fiatalokért)

– CityLife (városi élet)

1997-ben a „Napraforgó” pénzügyi támogatást kapott, hogy megszervezen egy projektet az EU foglalkoztatási program Youthstart alprogramjának keretei között. Ezt a projektet, a CityLife-ot, azoknak az iskoláikat korán elhagyóknak dolgozták ki, akiknél magas a hosszú távú munkanélküliség, a bunözés és a kábítószer-fogyasztás kockázata. Ezeknek a 15–20 éves fiataloknak gyakran okoz nehézséget az írás-olvasás, rosszul tanultak a hivatalos iskolarendszerben, és nagyon alacsony az önbecsülésük. Mindannyian az állami iskolarendszerből érkeznek: kudarcélménnyel és korlátozott kilátásokkal. A „Napraforgó” egy olyan munka-ethoszt nyújt ezeknek a társadalmi ranglétra legalsó fokán lévő fiataloknak, amely végül teljes munkaidős foglalkoztatáshoz, vagy szakmunka tanuláshoz vezet. A fiatalok a képzések során a következő ismereteket sajátíthatják el: részvétel a város és a környezet megújításában, újjáélesztésben; társadalmi és írás-olvasási ismeretek, számítógépes készségfejlesztés; bátorítás és segítség a tanulás újrakezdéséhez; vállalkozási tanácsadás a közösségi alapú számítógépjáráshoz; cselekvő állampolgáriság: önbecsülés és elegendő önbizalom ahhoz, hogy hallassák a hangjukat a helyi közösség fejlesztésében.

A közösséghez tartozás

A „Napraforgó” vezető testületének tagjai a szomszédsági gazdaság, a vállalkozásfejlesztés vagy a közösségfejlesztés szektoraiból kerülnek ki. A projekt a helyi közösségi hálózatban, az ICON-ban is aktív szerepet vállal, és képviselteti magát a Dublini Felhatalmazási Központ és egy jelentős közösségi oktatással, munkával és erőforrásokkal foglalkozó központ, a LYCS vezető testületében is. Ez a helyi beágyazottság biztosítja a projekt elismerését az egész környéken, és erőteljes jelenlétet biztosít számára a hálózaton belül is.

Városi és országos részvétel

A helyi önkormányzattal az elmúlt két év során folytatott közös munka sok támogatást szerzett a „Napraforgó” jövőbeni fejlődéséhez. Az első, közvetlenül újrahaznosítási célra épült dublini hulladékfeldolgozót az önkormányzat a „Napraforgó” számára építi meg 2000 elejéig. Reméljük, hogy ez a fejlemény további szerződéseket eredményez, s ezek biztos jövőt nyújtanak a résztvevők számára. A helyi területi cselekvési terv keretei között együttműködünk az Agenda 21 (21-es napirendi pont) elnevezésű civil szervezettel is, a felújított önkormányzati lakások újrahaznosítási lehetőségeinek megvizsgálásakor.

A „Napraforgó” projekt számos testületben és bizottságban képviselteti magát, pl. a COMHAR-ban (Nemzeti Partnerség a Fenn tartható Fejlődésért). A „Napraforgó” képviseli a helyi közösséget a területi újjáfejlesztési testületben, amely az észak-keleti belvárosra vonatkozó önkormányzati terv kivitelezését felügyeli.

A projekt sikeres volt abban is, hogy sokkal szélesebb körű hálózatokat, kapcsolatokat fejlesztett ki, mint azt eredetileg terveztük; az is bebizonyosodott, hogy egy projekt nagyban hozzájárulhat a helyi fejlődéshez és a helyiek képesség tételéhez.

Jövőbeni lehetőségek

Az ilyen projektek jövőjét az állami szektorral kötött, a szemét gyűjtésére vonatkozó szerződésekkel lehet például biztosítani. A

múlt év során számos más lehetőség is mutatkozott, íme néhány példa:

- Szolgáltatói szerződések a szelektív hulladéktárolók ürítésére a városban,
- szolgáltatások kiskereskedők számára az O Connell St. North, az Earl St. és a Talbot kerületekben,
- háztartási hulladékgyűjtések szervezése a kerületben,
- számítógép-újrahasznosítás nagy bankok és intézmények részére,
- biztonsági papírfeldolgozás a pénzügyi szolgáltató központ számára.

Szükséges támogatás

- Helyiség a munka továbbfejlesztéséhez, támogatás a fejlesztési csoportnak,

- társulások a stratégia továbbfejlesztéséhez, szerte a városban,
- üzleti tanácsadás az értékesítéshez
- partnerségi viszony a helyi önkormányzattal és vállalkozásokkal (amelyek aktívan működnek).

A munkahelyteremtés hasonló lehetőségéről már sokat beszéltek és írtak Európában, Németországban például 150 000 „zöld” munkahelyet terveznek létrehozni a következő 5 év során. Becslések szerint Londonban mintegy 50 000 új hulladékhasznosító munkahelyet hoznak majd létre a következő tíz év során. Ki kell használnunk ezt a lehetőséget a helyi közösség érdekében, és olyan példaértékű szomszédsági gazdasági projekteket kell létrehoznunk, amelyek tartalmazzák a siker három fő összetevőjét – a társadalmi, a gazdasági és a környezetit.

Bernie Walsh
Sunflower Recycling, Dublin,
Ír Köztársaság

További információk a következő címen igényelhetők:
Sunflower Recycling, Mandela House, 44
Lower Gardiner Street, Dublin 1
Tel: 353 7 878 7726 vagy 353 1 878 8897
Fax: 353 1 874 5824

Helyi fejlesztés és tanulási lehetőségek?

Az 1997-ben hivatalába lépo brit kormány elkötelezte magát az ország leghátrányosabb helyzetu városi szomszedságai gazdasági és társadalmi problémáinak megszüntetése mellett. Túl azon, hogy új erőforrásokat irányít a területre, a kormány politikája maguknak a közösségeknek a részvételét is ösztönzi a helyi fejlesztési, újjáélesztési, városrész-megújítási (regeneration) programokban.

A programok leírásában állandó jelleggel szerepel a „kapacitás-építés” kifejezés – a helyi emberek tudásának, készségeinek, technikáinak fejlesztése. A felszínen, a helyi fejlődésnek ez a dimenziója nagyon is elfogadhatónak tunik. A közelebbi vizsgálat azonban azt mutatja, hogy a kifejezés több szempontból is problémás:

- A mód, ahogyan használják, gyakran azt az üzenetet hordozza, hogy az emberek még egyáltalán nem rendelkeznek tudással, jártasságokkal, hanem csupán „üres hordozók”, amelyek csak arra várnak, hogy a szakemberek megtöltsék őket.
- A „kapacitás-építés”-t általában azzal hozzák összefüggésbe, hogy az embereket felkészítik a munkaeropiáca történo belépésre vagy visszatérésre. Ebben az értelemben ez egy meglehetősen szuk, korlátozott fogalom: nyilvánvaló, hogy az emberek felkészítése a munkára rendkívül fontos, ám ha a kapacitásépítésben ez dominál, akkor az korlátozó hatású – a képzés, az oktatás sokkal többet tehet ennél!
- Még ha a kifejezés szélesebb jelentését is vesszük, akkor is bebizonyosodik, hogy a valóság különbözik a retorikától: a kapacitás-építés olyasvalami, amiről beszélnek ugyan, de amelynek valójában nem tulajdonítanak nagy fontosságot az újjáélesztési, városrészek megújításával foglalkozó szervezetek stratégiai terveiben.

A közösségi munkások, a képzok és a helyiek változtatni akarnak ezen a helyzeten. A következő három példa a helyi fejlesztés során felmerülo tanulási lehetőségek kiszélesítésének lehetségességét mutatja be.

Regionális képzési csoportok

Az elmült 15 év során a közösségi munka területén regionális képzési csoportokat hoztak létre azoknak a helyi embereknek a támogatására és képzésére, akik részt vesznek a

közösségi tevékenységekben, vállalkozásokban, valamint azoknak a közösségi munkásoknak, akik nem rendelkeznek szakképesítéssel. A csoportok tagjai a Közösségi Munkát Képzó Szervezetek Föderációjának (Federation of Community Work Training Groups), amelynek Sheffield-ben van egy kis irodája. A föderáció a képzéssel kapcsolatos munka számos ágában jelen van. Az egyik legfontosabb ezek közül a „közösségi munkás szakképesítés” helyzetének elmozdítása és figyelemmel kísérése az Országos Szakképesítések (NVQ National Vocational Qualifications) keretei között. Egy középmetretu városban az NVQ képzésekért felelos személy (Chris Hall, Milton Keynes) a következőket mondta: „Általánosságban az NVQ nagy hatással volt arra, ahogyan az emberek a közösségi munkáról gondolkodnak. Sok olyan ember jelentkezett a képesítés megszerzésére, akik nem voltak elég tájékozottak, de az alapozó tanfolyamok során sikerült készségeiket fejlesztenünk. A helyi önkormányzati képviselotet is ösztönöztük a részvételre, s pillanatnyilag egy képviselo is dolgozik a képesítés megszerzésén. Másoknak is tanácsolom, hogy gondolkodjanak el az NVQ-képzések szervezésén még akkor is, ha ez igencsak nehéz feladatnak bizonyul számunkra.”

Közösségi Munkát Oktató Regionális Szervezetek Föderációjának elérhetősége: (Federation of Community Work Regional Training Groups), 4th Floor Furnival House, 48 Furnival Gate, Sheffield S1 4QP, Tel: (0) 114 276 2377.

Regionális képzési erőforrások

A regionális képzési szervezetekkel párhuzamosan számos képzési erőforrás-központot is létrehoztak, sok esetben a kormánytól (sikeresen) kérvényezett újjáélesztési, városrészmegújítási (regeneration) támogatás eredményeképpen. Nyugat-Yorkshire-ben például a regionális képzési szervezet létrehozott egy központot, amely egy sor akkreditált képzést kínál a közösségi munka területén. Az új szervezetnél, a Nyugat-Yorkshire-i Közösségi Munka Képzési Intézménynél (West Yorkshire Community Work Training Company) öttagú személyzet felelős a program szervezéséért, működtetéséért. Mindez azt jelenti, hogy lehetséges a közösségi munka képzésének egy koordináltabb, stratégiai megközelítése is a régióban, továbbá azt is, hogy különböző képzési és oktatási „útvonalakat” kínálhatunk az embereknek, az egynapos szervezési tanfolyamoktól egészen a szakképesítések megszerzéséig (a Leeds-i Egyetemmel együttműködve).

Ha megfelelően támogatott képzési erőforrásokkal rendelkezünk, megmutathatjuk, milyen fontos is a képzés és az oktatás az újjáélesztési (regeneration) folyamatban. A képzés eredményeit ismertetni lehet a regionális és országos szervezetekkel. Ily módon a helyi közösségek szélesebb köru napirendjeit meg lehet magyarázni a politikusoknak, akik foként a gazdasági fejlődést tartják szem előtt.

Nyugat-Yorkshire-i Közösségi Munka Képzési Intézmény elérhetősége: (West Yorkshire Community Work Training Company), 28 Sunbridge Road, Bradford, West Yorkshire BD1 2AT. Tel: (0) 1274 745551. Fax: (0) 1274 7299921.

A helyi lakosok, mint képzők

Nem kellene-e maguknak a helyieknek is tevékenyebben részt venniük a közösségi szervezetek számára tartott képzési programok tervezésében és kivitelezésében? Világos, hogy ehhez kellető önbizalommal kellene rendelkezniük, és egy vagy több „képzők képzője” kurzust is el kellene végezniük. Ám ha feltárlhatna a képzésnek ez az aspektusa, az egy jelentős új perspektívát is lehetővé tenné, különösen a képzési szervezetek és a helyi közös-

ségek közötti kapcsolatok erősödhetnének meg általa.

Ennek a megközelítésnek jelenleg kevés gyakorlati példája létezik. Anglia észak-nyugati régiójában azonban két szervezet egy közös kezdeményezést kíván útjára bocsátani Merseyside Huyton kerületében, amely a városi hanyatlás problémáival küzd. Két szervezet, a Huyton Pathways Partnership (Huyton-i „Ösvények” Partnerség) és Mercia Partnership (Mercia-i Partnerség) elnevezésű képzési szervezet pénzügyi támogatásban részesül, hogy egy sor képzési programot szervezzen a helyiek számára. Az a céljuk ezekkel a programokkal, hogy – amennyire csak lehetséges – maguk a helyiek tervezzék és szervezzék meg őket. Az egyik helyi csoport éppen egy közösségi részvételről szóló programot tervez és ír. A témák a következők lesznek:

1. Tudás

Annak eldöntése, hogy mit kell tenni

- a lakók prioritásai jelentik a kiindulási pontot,
- a területi stratégiával való összhang keresése,
- egyetértés a célterület tekintetében.

Hogyan fogjunk hozzá?

- hogyan kell feldolgozni az ötleteket?
- a felhasználható eszközök,
- igazad bizonyítása,
- honnan szerezzünk támogatást?
- honnan szerezzünk pénzt?
- honnan tudjuk, mit kell tenni?
- honnan tudjuk, mit nem kell tenni?

Mások bevonása a munkába

- szomszédok,
- mindenki a célterületen belül,
- közösségi és önkéntes szervezetek,
- helyi tanácsadók,
- hivatalos intézmények (önkormányzat, egészségügyi hatóság, rendőrség stb.).

Partneri kapcsolatok kialakítása

- a Huyton-i „csináld magad!” szellemiség,
- az egy kérdés megoldásáért indult mozgalmától a tartós közösségi infrastruktúráig,

- a helyiek részvételének fenntartása – elért célok, eredmények, bizalom, elkötelezettség,
- szerveződés – együttműködés már meglévő közösségi szervezetekkel,
- közös képzések és munka az önkormányzat embereivel,
- követés, útmutatás, barátkozás – a közösség más tagjai és intézmények által.

2. Készségfejlesztés

- az információ elérése és használata (adatok és írott információk),
- kétirányú kommunikáció – kideríteni (kutatás) és terjeszteni (nyilvánosság),
- csapatban dolgozni,
- tárgyalási készségek – eljutni az „igen”-ig,
- motivációs készségek – a legtöbbet kihozni az emberekből,
- ido- és erőforrás-menedzsment,
- gyűlések szervezése, az azokon való részvétellel,
- jelentések írása.

Figyelemmel kísérik és értékelik a képzési programok során szerzett tapasztalatokat, amelyekben a helyiek kulcsszerepet vállalnak. Ezek fontos tanulságokat tartalmazhatnak arra nézve, hogy a helyi fejlesztési programok miként vonhatják be a helyieket a tanulási folyamatba – nemcsak mint a képzések fogyasztóit, hanem mint tervezőket és képzőket is.

Mercia Partnership, North Mersey Business Centre, Woodward Road, Knowsley Industrial Park, Merseyside L33 7UZ. Tel. & Fax: (0) 151 29 29 029.

Zárógondolatok

- Ha a közösségfejlesztés és a szomszédsági gazdaságfejlesztés valóban tartós változásokat kíván elérni, akkor mindenképpen foglalkoznia kell a képzés, az oktatás kérdésével – nem „pluszként”, hanem a társadalom egészét érintő döntési folyamatok részeként.
- A tanulási stratégiák kialakítása során fontos figyelembe venni az összes résztvevő tanulási szükségleteit. A fenti példák főleg a

helyiek képzésére vonatkoznak. Ugyanilyen fontos megfelelő közösségfejlesztési képzésben részesíteni a gyakorlót, nem közösségfejlesztő szakembereket (pl. egészségügyi vagy lakásügyi dolgozókat) és a közösségi programokért felelős vezetőket. A tapasztalatok azt mutatják, hogy ha a vezetők nincsenek tisztában a közösségfejlesztés céljaival és módszereivel, akkor az visszavetetheti a közösségfejlesztő folyamatot.

- Lehet, hogy újfajta segítőkre van szükség, akik hatékony megoldási módszerekké kombinálják össze a közösségekben felmerülő szükségleteket, problémákat és prioritásokat. Ok közvetlenül is támogathatják a kapacitás-építést (mint képességtevők és képzők), és közvetve is, más szakértői források referenseiként.
- A brit újjáélesztési (regeneration), megújítási programoknak sürgősen szüksége van egy országos képzési és oktatási keretrendszerre. Ez inkább új lehetőségeket, nem pedig előírásokat jelentene. Standard lehetne a képzés az erőforrások megfelelő és hatékony biztosításának tekintetében. Segítené a koordinációt is, maximalizálná a tanulás akkreditációjának lehetőségét és új utakat nyitna meg a tanulás előtt (ld. Paul Henderson & Marjorie Mayo: *A városok megújításának képzése és oktatása*, Training and education in urban regeneration. The Policy Press, 1998). Érdekes lesz látni, hogy más európai országok szerint is szükséges-e az országos keret, és hogy van-e lehetőség az eszme- és tapasztalatcserére ezen a területen. Létezik egy, a témát bővebben tárgyaló kiadvány, s ez az „Újjáélesztés és Fenntartható Közösségek” (Regeneration and Sustainable Communities) c. kiadvány, amely a következő címen igényelhető: Biblios Publishers’ Distribution Services Ltd, Star Road, artridge

Green, West Sussex RH 8LD. Az ára 10,95 GBP + 2 GBP csomagolási- és postaköltség.

**Paul Henderson
Community Development
Foundation, England**

Angol Közösségfejlesztési Alapítvány,
CEBSD vezetői tag

Tysslinge – A delta-szárny, mint modell

Ez a Tysslinge-rol szóló esettanulmány Svédországnak egy vidéki térségét mutatja be, amely Örebro városa mellett helyezkedik el, Stockholm-tól mintegy 200 km-re, nyugatra. Ez az esettanulmány egy folyamatot, nem pedig egy bizonyos projektet mutat be, és egy körülbelül 30 évig tartó időszakot ölel fel. Tysslinge elozoleg független helyhatósággal rendelkezett. Ma Örebro városának része, ami a hatvanas évek végén hatályba lépett helyhatósági reform eredménye. A népesség relatíve állandó maradt ezen időszak során: körülbelül 5000 ember lakik a régi helyhatósági körzetben, és mintegy 1500-an élnek a térképek által jelölt területen.

A térképek a régi helyhatósági körzet „köz-pontját” mutatják. Ezen a területen két falu és három tanyabokor található egy rendkívül festői helyen. A tanyák a Mount Kilsbergen lejtőin helyezkednek el, foként a hegy lábánál lévő kis tó körül. E területen a bányászatnak jelentős múltja van – foként mészkövet és timsót bányásznak itt a XVII. század óta. Mindezt több évszázados mezogazdasági hagyomány egészíti ki.

A elmúlt évszázad során a mezogazdasági munkát és a bányászatot felváltotta a gyári – Garphyttan-ban drótot készítettek – és az irodai munka a városban. Mindez a népesség egy része számára lehetővé tette, hogy egyszerre rendelkezzen fizetett állással és kisbirtokkal. Az állami és a magánszféra – sőt, az önkéntes szektor – centralizálása miatt azonban drasztikusan csökkent a helyi lakosok fontos összejöveteleit, gyüleseit befogadó találkozóhelyek száma.

Amikor már a helyi közösség utolsó bástyáit – az iskolát és a helyi boltot – fenyegették, az emberek végre reagáltak. A hagyományos szektorok nem támogatták a helyi közösség tevékenységeit, ha a saját hatáskörükbe tartozónak ítélték azokat. Eleinte az állami szektor sem támogatta az embrió-stádiumban lévő helyi közösségi szervezetet, de támogató álláspontra helyezkedett, amikor az megpróbálta megakadályozni a bolt bezárását. Hagyományos üzleti szempontból a boltot csak a megtermelt profit alapján lehetett megítélni, ám a helyi közösség szempontjából találkozóhelyként, helyi szolgáltatásként is fontos szerepet játszott.

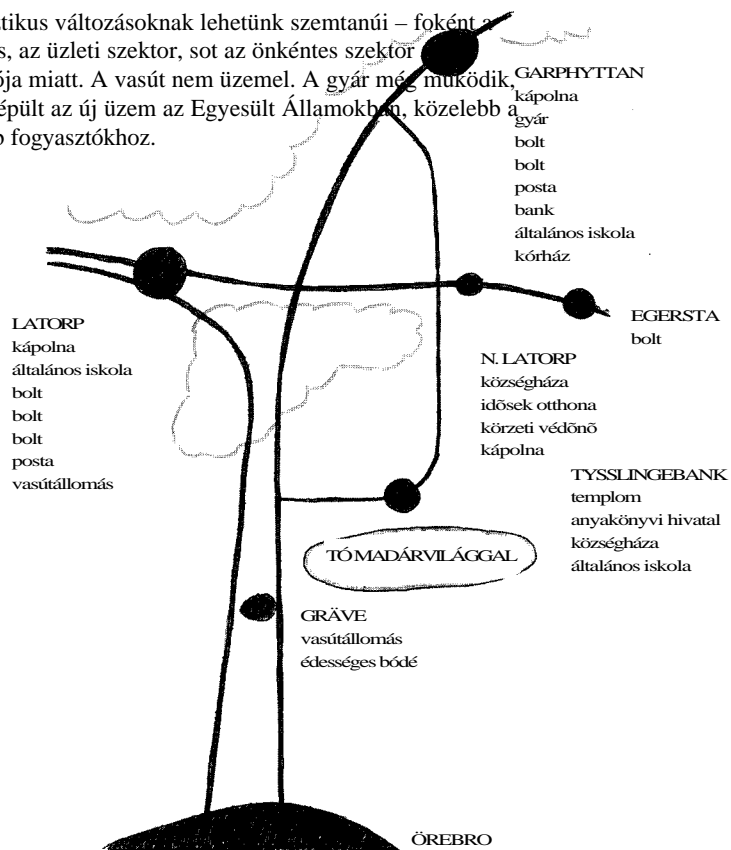
A térképek egy sor más, a közösségi érzést kialakító tevékenységet is bemutatnak, melyek

az emberek saját érdeklődési területei alapján jöttek létre (pl. kultúra, természet). Ezek az érdeklődési területek viszont a helyi erőforrásokra épülő új szervezetek és munkahelyek létrejöttét eredményezték. Ráadásul számos kulturális örökséggel is rendelkezik a terület, régi vasútállomásokkal, a bányászat idejéből származó kápolnákkal és épületekkel. A térképek azt az átalakulást mutatják, mely során egy virágzó helyi közösség (amit a negyvenes és ötvenes évekből származó filmek is dokumentálnak) a kilencvenes évek elejére társadalmi értelemben szinte pusztasággá változott. A pusztaság közepén az embereknek azonban sikerült megőrizniük hagyományos ünnepeik egy részét. Tavasszal fesztivált tartanak az ültetvények tiszteletére; április végén máglyákat raknak; Szent Iván napján is ünnepeket szerveznek, december végén, karácsony előtt pedig mulatságokat. Az is látható, hogy a helyi bolt, az iskola és a fenti hagyományos helyi ünnepek tartották életben a közösségi érzést.

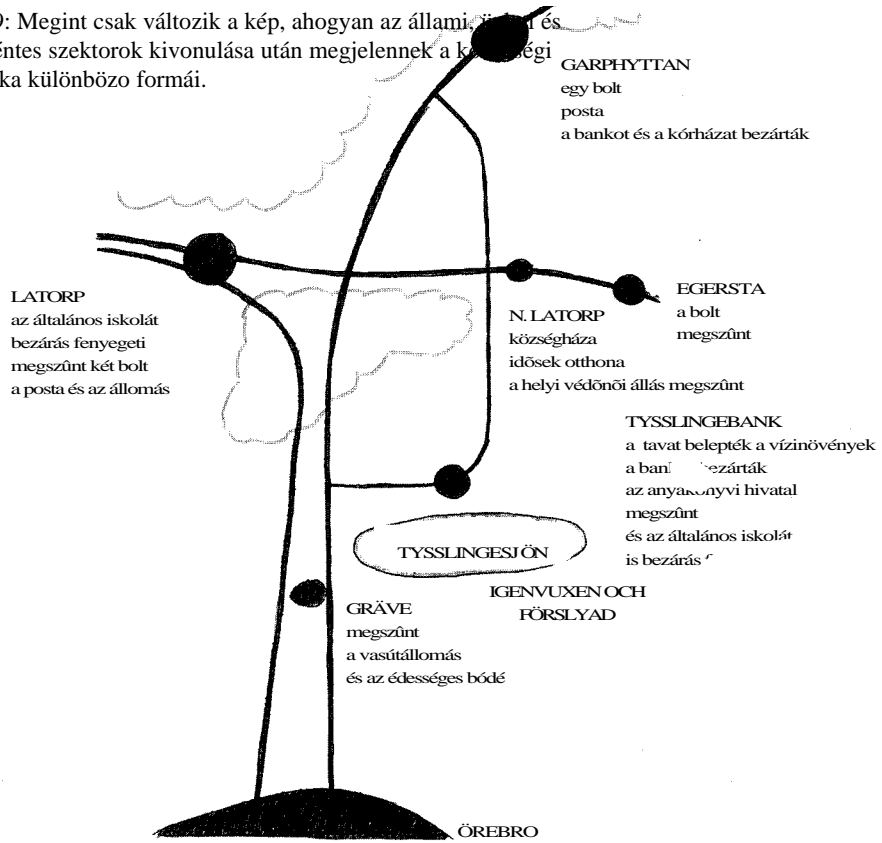
Egy közösségi szervezet létrejötte lehetővé tette a közösség jövőjének tervezését, alakítását. Ezt a többi szektor nem tette meg soha. Az emberek most kezdenek rájönni a múlt és a jövő közötti összefüggésekre. A közösségi szervezet által létrehozott történelmi olvasóköri (study circle) tudatosította az emberekben, hogy milyen lehetőségek rejlenek a jelenlévo múltban, a természetben és a vadvilágban. Párbeszédke kezdodtek a kormányzati és az önkéntes szektor képviselőivel, és pályázatokat nyújtottak be a helyi turizmussal kapcsolatos projektek és a jövő megtervezésének támogatására.

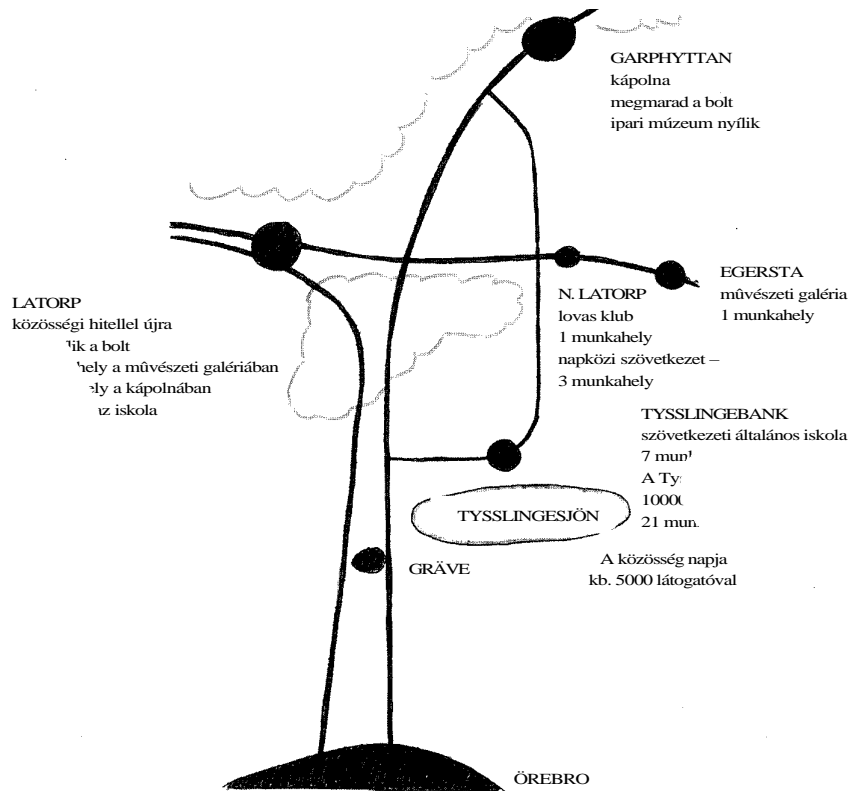
1962: Amikor Tysslinge-be költöztem, a hely a tanya-bokrok, falvak virágzó csoportjának adott otthon – külön helyhatóság volt stabil gazdasággal, sokféle önkéntes szervezettel és egy nyereséges gyárral Garphyttan-ban, amely munkahelyeket teremtett és kompenzálta a mezogazdasági munkahelyek számának csökkenését.

1994: Drasztikus változásoknak lehetünk szemtanúi – foként a közigazgatás, az üzleti szektor, sőt az önkéntes szektor centralizációja miatt. A vasút nem üzemel. A gyár még működik, de már megépült az új üzem az Egyesült Államokban, közelebb a legfontosabb fogyasztókhoz.

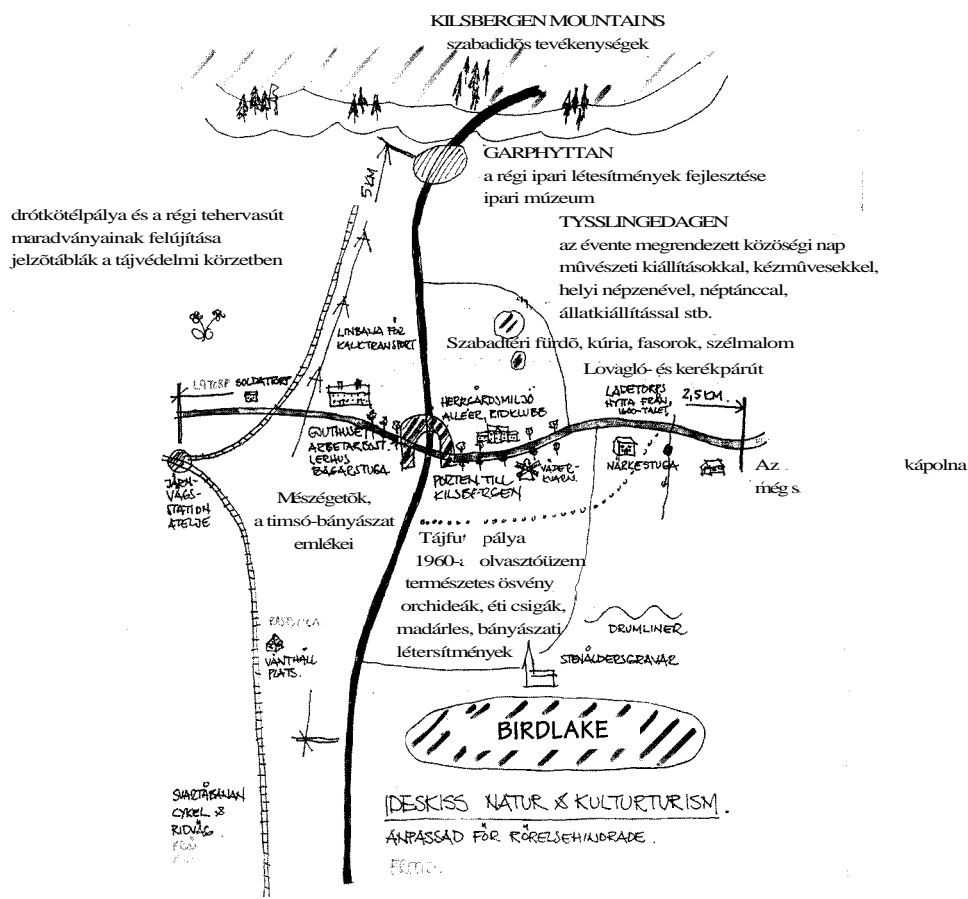
1999: Megint csak változik a kép, ahogyan az állami és önkéntes szektorok kivonulása után megjelennek a különböző munka különböző formái.

A jövő

A közösség... ténylegi és természeti erőforrásokat
hozott létre a terület... kör megszervezésével,
amely végül ahhoz vezetett, hogy pályázatot nyújtottak be a
helyi turizmus fejlesztésére, hiszen a látnivalók többsége
autóval is könnyedén megközelíthető

Tysslinge meglehetősen ismeretlen hely a világ többi része számára, ám a költöző madarak szempontjából ez a világ egyik legfontosabb logisztikai központja. Ez a kelet-atlanti légi útvonal egyik pihenőhelye, ahol a madarak ezrei szállnak le és fel. Jövobeni munkánkhoz

a költöző madaraktól vettük a példát. Deltaszárny formációban repülnek, három szektor erőforrásait használva fel: mindig másik szektor repül elöl, így kevesebb energiát kell felhasználniuk.

A deltaszárny-jelkép valaha egyszervolt helyhatóságunkat jelképezte. Nem látható azonban a jelképben az a belső irányító, amely a madarakat céljukhoz vezeti. Magára vonatkoztatva ezt a képet, Tysslinge közössége

felvállalja az irányító szerepét, amely elvezeti a három szektort (az állami, a magán és a „harmadik” szektort) jövobeni céljához.

Hans Anderson
CESAM, Svédország, Örebro

A Muide-Meulestede-i partnerség

A Muide-Meulestede-i kerület több partnert is mobilizál annak érdekében, hogy szomszédsági gazdasági és területfejlesztési projektei segítségével fokozza a képzetlen, hosszú távon munkanélküliek foglalkoztatását. A cselekvő partnerek a következők: Gent helyi munkaügyi hivatalának „job-shop”-ja; az Ateljee nonprofit szervezet használati kereskedése; a projekt magánfejlesztője, a Béta Development; a bevásárlóutca fenntartója (a DEWER); az Opbouwwerk Steunplant Gent (a lakosok támogatására); és a Közösségi Bizottság, azaz a lakosok egy csoportja, amely követi a helyi fejleményeket. Mindannyiuknak közük van a környékhez.

Gent városa épp a minap alapította meg a helyi közösségi szervezetek fórumát, a „Stad in Werking”-et, egy harminc szervezetből álló egyesületet, amelynek tagjai aktívan részt vesznek a helyi foglalkoztatási ügyekben. Ennek a „partnerségnek” új ötletek létrejöttét kell ösztönöznie a szomszédsági szolgáltatások és a területfejlesztési projektek területén. Most következzen a már meglévő projektek és a „Nieuwe Voorhaven”-projekt ismertetése, amely ugyan még csak indulás előtt áll, de amelyet nem szabad figyelmen kívül hagynunk, ha a kérdéses kerületre gyakorolt hatását tekintjük.

A Muide-Meulestede negyed

Muide XIX. századi központjának kialakulása szoros kapcsolatban áll a kikötő fejlődésével. 1827-ben a Gentet és Terneuzent összekötő csatornának köszönhetően a XVI. századi Sassevaart jelentős átalakuláson ment keresztül. A város északi részében ez volt a kikötői építkezések kezdete. Miután 1828-ban elkészült a Handelsdock kikötő, jelentősen megnőtt a forgalom. A kikötő közlekedési adottságainak, a körvasútnak és a számos ipari parknak köszönhetően egy tipikus kikötő és ipari kerület jött létre, amely északi irányban terjeszkedett. A kerület leginkább vegyipari és más nagyvállalatokból állt. A „kis gyuru” fejlődésének köszönhetően a Muide egyre inkább elszigetelődött a városközponttól. A kikötő és az odatelepült ipar miatt a Muide jellegzetes munkásosztálybeli környékké vált, a munkások kiskertjeivel és a kiskereskedők, kézművesek síkátoráival. A lakóhely szélén hatalmas raktárakat építettek. A közelmúltban egy egészen Meulestede-ig érő zónát

alakítottak ki a kis- és középméretű vállalkozások számára. Ezután a kereskedők a kikötő és a hajóipar felé fordultak. Sok nyugalmazott kapitány telepedett le a Muide-ban. Az ötvenes években megépült a „ringvaart” (kőgyuru csatorna), mely a kerület általános hanyatlását vonta maga után, s csak a közelmúltban állt meg.

Meulestede mezőgazdasági kistelepülés volt, számos szélmalommal. A XIX. és a XX. század során a Muide külváros elérte a Meulestede települést. Az ötvenes években önkormányzati lakótelepet építettek Meulestede-ben. A Muide-vel ellentétben itt élesen elkülönült az élőhely és a munkahely funkciója.

A Voorhavenlaan és Voorhavendock között elhelyezkedő régi gyapotraktárakat – három kivételével – mind lerombolták. A fennmaradó épületek mindegyike jelentős ipari-építészeti értékkel rendelkezik, ami annak a ténynek köszönhető, hogy a helyszín szinte teljesen ép maradt – öntöttvas kerítések veszik körül, öntöttvasból vannak a hordfelületek, itt található a két legöregebb elektromos kikötői daru és egy tüzoltóállomás 1901-ből, amely a gyapotraktárak biztonságát volt hivatott szolgálni. A raktárak visszaalakításánál figyelemmel kell lenni az eredeti öntöttvas szerkezetre.

De Nieuwe Voorhaven

Ez a projekt három partner együttműködésére épül, melyek a következők: Gent város önkormányzata, a projektet kifejlesztő Béta Developments és a kerület lakói.

A „De Nieuwe Voorhaven” az Outport (a tengeri csatorna déli ága) és a meglehetősen hátrányos helyzetű Muide és Meulestede

között elhelyezkedő terület. Ezt a keskeny övezetet délről a Gent-Eeklo vasút, nyugatról a „Voorhaven” víziút, északról a Rotterdamstraat, keletről pedig a Voorhavenlaan és a Londenstraat határolja. Ám amikor a „De Nieuwe Voorhaven” projektrol beszélünk, sok minden mást is meg kell említenünk.

A projekt magánfejlesztője, a Béta Developments tervei azt mutatják, hogy a szervezet az egész Voorhaven-i helyszínt újjá kívánja szervezni. A fejlesztési tervek a következőkkel foglalkoznak majd:

1. **Értékesítési központ.** Egy hely, ahol a gyártók közvetlenül a felhasználóknak adhatják el áruikat (raktári felesleg, rosszul színezett, enyhén sérült áruk). Az egységek (boltok) többségét ruha- és cipoboltoknak szánják, de más cikkek, pl. játékok, elektromos termékek és könyvek is szerepelnek a lehetőségek között. A vízparton éttermek és bárók lesznek. Az épületek háta mögé, a rakpart vonalában parkolót terveznek.
2. **Többfunkciós üzletház**at is biztosítanak a szolgáltató szektor, a bemutatóterem és a kézművesek elárúsítóhelyei és műhelyei számára.
3. A helyszín legészakibb részén elhelyezkedő *navigációs központ*ban lesz könyvtár, osztályterem és egy játszótér, lesznek WC-k és orvosi szobák.
4. A raktárak *tetőterét* beépítik. 25–60x160 nm-es terület nyerhető irodák, a művészek stúdiói vagy műhelyek számára.

Gent város önkormányzata az állami kötelezettségvállalásért felelős (utcák, terek kialakítása).

A hozott intézkedések jó hatással vannak mind az ott lakókra, mind a befektetőkre.

A kölcsönös haszonnak köszönhetően össze lehet kötni a helyi infrastruktúra fejlesztését, a helyi munkahelyek teremtését és a helyi társadalmi-gazdasági fejlődést. A helyi közösség számára termelt haszon, az ún. „társadalmi nyereség” azt jelenti, hogy egy intézkedés nem csak egy, hanem egyszerre több célkitűzés elérésében is segíthet.

Társadalmi nyereség

A projekt mintegy 200 új, azonnal betölthető állást, és számos további, másodlagos foglalkoztatást is kínál pl. az épületek és a parkok karbantartására. A magánbefektetések tekintetében a munkaerőpiachoz igazított képzéseket szerveznek. Ha létrejön a projekt, a képzések résztvevői számára garantálják az elhelyezkedést. Ha lehetséges, a képzésben résztvevők mellett a foglalkoztatási projektek résztvevői is kapnak állást. A tervezett infrastruktúrában egy napközi otthon számára is jut hely.

A projekt magánfejlesztőjének és Gent város önkormányzatának nyitottsága lehetővé tette, hogy a helyi közösséget, a szomszédságot, bevonják a „Nieuwe Voorhaven” projektbe, és folyamatosan informálják annak alakulásáról. A helyi lakosok különösen a projekt „társadalmi nyereség” aspektusát fogadják örömmel. A Muide-Meulestede-i lakossági szervezet, miután számos lehetőséget kapott a projekt nyilvános kommentálására, a projekt mellett tette le voksát, de a következő kikutatásokkal élt:

A projektfejlesztőt illetően:

- Társadalmi nyereségesség a foglalkoztatás és a folyami hajózás helyzetének elmozdítása tekintetében,
- egy (fél) földalatti parkoló építése, vagy más, technikailag és közigazgatásilag kivitelezhető alternatíva a projekt helyszínén és a lakókörnyezeten kívül,
- az értékesítési központ csak akkor nyitható meg, ha elkészül a Handelsdok-híd, amely lehetővé teszi a forgalom egyenletes megoszlását.

Gent önkormányzatát illetően:

- Egy „bevásárló utca menedzser” a kereskedelem felélesztésére és támogatására a Muide-Meulestede-től egészen a Meulestedebrug-ig,
- a lakáspolitikai megtervezése, világossá téve a jövőbeni terveket, megoldandó feladatokat,
- a helyi hatóságnak új épületet vagy helyszínt kell biztosítania a végleges rekonstrukciós tervben a helyi napközi számára,
- Voorhaven környező területeit meg kell kímélni a további társadalmi-gazdasági létesítményektől, csak a már meglévő üzletek és vendéglátóhelyek maradhatnak meg,

- minden héten piac a projekt helyszínén – ennek még a „De Nieuwe Voorhaven” projekt beindulása előtt el kell kezdődnie,
- egy forgalom-megoszlási terv létrehozása és gyors kivitelezése.

A helyi lakosok remélik, hogy a „De Nieuwe Voorhaven” projekt megadja majd a várt lendületet a helyi közösség átfogó újjászervezéséhez és nagyobb arányú foglalkoztatáshoz.

A „Kringloopwinkel Ateljee vzw” (az Ateljee nonprofit szervezet használtcikk kereskedése) és az „Uitleendienst De Werkbak” (DW Kölcsönző)

Az Ateljee nevű nonprofit szervezet számos területen tevékenykedik: képzés, foglalkoztatás és szociális jellegű szolgáltatások nyújtása, különösen olyan munkanélküliek számára, akiknek jóléti problémákkal kell megküzdeniük (társadalmi elszigetelődés, szenvedélybetegségek), valamint azok számára, akik nemrég szabadultak valamilyen büntetés-végrehajtási intézményből, vagy priuszuk van. 1985 óta az Ateljee számos *foglalkoztatási projektet* hozott létre. Miután 1997-ben átalakította működését, új székhelyre költözött, és kibővítette, továbbfejlesztette együttműködését partnereivel, pl. Gent város önkormányzatával, a Jóléti Központtal vagy az „Opbouwwerk Steunpunt Gent”-tel (Genti Szervezet a Közösségfejlesztés Támogatásáért). 1998 júniusában nyílt meg a *használtcikk kereskedés* (társadalmi muhely) a Goedendagstraat-on. Az Ateljee nonprofit szervezet mindig is szoros kapcsolatot próbált létesíteni a helyiekkel. A *De werkbak* elnevezésű szerszám- és gép-kölcsönző tipikusan közösségi alapú projekt. A projektet kezdeményező és kivitelező helyiek a közösségi alapú megközelítésre szavaztak. A kezdeményezők hisznek abban, hogy a pénzügyi gondokkal küzdő helyieknek is lehetőség kell kapniuk házaik felújítására.

A gépeket nagyon alacsony áron lehet kölcsönözni. A projektben résztvevő önkéntesek magukénak érzik a projektet, nagymértékben elkötelezték magukat iránta. Az önkéntesek úgy érzik, hogy hasznára válnak a kerületnek és hasznosan töltik szabadidejüket. „Örülök a „werkbak”-nak. Legalábbis jól érzem magam itt. Ha otthon vagyok, folyton csak aggódom, de itt úgy érzem, hogy tartozom valahova”. A projekt vezetői szeretnék valahogy pénzügyileg is kompenzálni ezeket az önkénteseket elkötelezettségükért. Pillanatnyilag csupán kiadásait tudják csökkenteni: az önkéntesek ingyen kölcsönözhetnek, ingyen fénymásolhatnak, ingyenes képzésben részesülnek és munkahelyi látogatásokat szerveznek számukra. Azonban bevételeiket is növelni szeretnék. Azt fontolgatják, hogy a „De Werkbak” projektet *foglalkoztatási projektté* alakítják, együttműködve a város Jóléti Központjának képzési részlegével.

De Loods: egy több-funkciós tevékenységi központ

A helyi lakosok a De Loods felújításának elokészítésében, a kiegészítő létesítmények és az épület jellegének meghatározásában is részt vettek, csakúgy, mint tevékenységeinek kialakításában. A De Loods nyitott szellemiségu hely lesz, amelyben nagy hangsúlyt kap a történelem és a jelleg – belül öntöttvas oszlopok tartják a téglafalakat, az épület homlokzatát pedig eredeti állapotába állítják vissza. A De Loods működése nem rögzített, ez lehetővé teszi a jövőbeni növekedést. A többfunkciós termet kisebb részekre is fel lehet osztani. A De Loods felújítása során tiszteletben tartották a „társadalmi nyereség” elvét is (a felújítást végző vállalkozónak kiegészítő munkaerőt kell alkalmaznia, s lehetőleg olyasvalakit a helyi közösségből, aki már régóta munkanélküli). A De Loods felújítása kísérleti jelleggel bír Gent város önkormányzata számára.

A helyi *közösségfejlesztők* már jelezték, hogy szükség volna egy helyiségre, ahol maguknak a helyi lakosoknak is lehetőségük nyílna a közösségi kezdeményezések megtartására. Helyhiány miatt az efféle összejevetelek eddig

meglehetősen korlátozottak voltak. A De Loods 2000 oszétól kitölti ezt a hiányt, hiszen többfunkciós tevékenységi központtá alakul. Olyan közösségi és kulturális központ létrehozását tuztük ki célul, amely nyitott a helyi szervezetek, a szomszédtsági szolgáltatások tevékenységei és a helyiek autonóm kezdeményezései előtt. A társadalmi és kulturális tartalom tekintetében olyan egyesületek, ifjúsági szervezetek, bevándorló szervezetek, az idősebbek és nők szervezetei által végzett fontos tevékenységek befogadását tuzte ki célul, amelyeknek eddig nem volt hol muködniük. A közösségi tevékenységek között a helyi egyesületek vagy a kerület segítségével szelektálunk. (Nem engedélyezettek az esküvo mulatságok és az első áldozás vagy a körülmételés alkalmából szervezett családi ünnepek.) A De Loods a közösségi munka kiterjesztésére is alkalmazható, a szomszédtsági szolgáltatások keretében információt nyújt és összefüveteket szervez. A közösségfejlesztő partnerek nagyobb összefüveteket is tarthatnak itt a helyi közösség számára, és a helyiek kezdeményezései is fórumot találhatnak. Irodát kívánnak biztosítani egy helyi szervezet „tudatosító kampányának” (amely beleillik az integrált helyi közösségi munka filozófiájába), helyet kívánnak adni egy muhelynek és olyan tevékenységeknek is, mint az aerobic vagy a torna.

A De Loods vezetését idővel átadják a helyi lakosoknak.

A De Loods kialakításában és vezetésében a következő fontos alapelveket szeretnék szem előtt tartani:

1. háromféle kínálat: társadalmi-kulturális, közösségfejlesztési és a helyiek kezdeményezései (ld. fent);
2. három partner a vezetésben: a szomszédtsági-team (a kerület társadalmi-kulturális szervezeteinek konzultációs csoportja); a helyi lakosok és a közösségfejlesztési partnerek, mint például a város, a Jóléti Központ, az „Opbouwwerk Steunpunt Gent” (fejlesztési szolgálat); ifjúsági és bevándorló szervezetek;
3. kiegészítő képzési és munkalehetőségek munkanélküli helyiek számára: adminisztratív munka, technikai karbantartás és takarítás.

A De Loods-nak új lendületet kell adnia az autonóm kezdeményezéseknek.

A fent említett projekteknek, az új partnerségnek és persze a közös kiindulási pont természetesen velejárójának, a dinamizmusnak pozitív fejleményeket kell eredményeznie a szomszédtságban. Ez csak abban az esetben lehetséges, ha az összes érintett fél egyesíti erőit.

Els Haüiser
Opbouwwerk Steunpunt Gent
(Genti Községfejlesztők Szervezete,
Belgium)

Lakosok és vállalatok a Sluizeken-Tolhuis-Ham-i Szomszédsági Fejlesztési Alapban

Sluizeken-Tolhuis-Ham-ban, Gent egyik belvárosi negyedében már több akciót szerveztek az életkörülmények javítására. A legutóbbi kezdeményezés – amely a helyiek és vállalatok együttműködésén alapszik – egy hétvégi sportlétesítmény felépítése.

A Sluizeken-Tolhuis-Ham kerület Gent XIX. századi részén helyezkedik el, a városközpont és a kikötő között. A 9000 lakos mintegy fele rendelkezik Belgiumon kívüli gyökerekkel. Ez egy surun beépített terület, kevés nyílt térrel. A XIX. században itt volt a kikötő. Olyan nagyvállalatok telepedtek meg itt, amelyeknek vízre volt szükségük a működéshez – ebből az idoszakból származik a munkások lakóépületeinek többsége. Számos épület még mindig vállalatoknak és üzleti funkcióknak ad otthont. Vannak olyan utcák, házak is itt, amelyeket a nagyközönségnek, s nem a munkásoknak szántak. Ezeket foként fiatal, tehetős családok lakják.

Amikor a kikötői tevékenység a város északi részére tevődött át, a kerület meglehetősen hanyatlásnak indult. Sok ház vált lakatlanná és romossá. A régi gyárépületeket, kiskereskedelmi árusítóhelyeket bezárták, és a szolgáltatók kivonultak a területrol. Egyre több kifizetésű költözött szükségbol az elhagyott – gyakran egészségtelen, de olcsó – házakba. A nyolcvanas évek során Gent város önkormányzata megújult figyelemmel kísérte a terület sorsát. A „Hátrányos helyzetű lakott területek” program integrációs támogatásai és a Flamand Alapítvány „a hátrányos helyzetűek integrációjáért” elnevezésű szervezet, a „Társadalmi lendület” Alapítvány, a helyi előljáróság, az Opbouwwerk Steunpunt, Gent fejlesztési szolgálat, a Helyi integrációs központ projektjei és az ifjúsági jóléti munka jelentős lendületet adott a kerületnek. Új önkormányzati lakásokat építettek, az utcákat és tereket felújították, s mindez a helyiek részvételével történt. Jelenleg is dolgoznak a közösségfejlesztők, további javulásokat próbálnak elérni az életkörülmények terén és növelni szeretnék a kerület társadalmi kapacitását.

Lakosok és a vállalatok

1998 oszén a helyi lakosok szervezete, a „De Wijk in de Kijker” úgy találta, hogy megérett az idő a helyi vállalatok megkönyékezésére. A vállalatok okozta környezeti károkat már jelentősen csökkentették, de még mindig problémát jelentett a kamionok ki- és bepakolásakor keletkező forgalmi dugó. Mindazonáltal, a vállalatok fontos részét képezik a szomszédságnak, sőt mi több, nélkülözhetetlen tényezői a kerület fejlődésének.

A vállalatok a „társadalmi nyereség” elve alapján hozzájárulhatnak a szomszédság fejlődéséhez is. A helyi gazdasági szféra befektetéseket eszközöl a kerületben és együttműködik a helyiekkel, hogy ösztönözze a terület fejlődését, az életkörülmények javulását. Egy lakható és dinamikus kerület az összes érintett fél számára fontos. A közösségfejlesztő folyamat során egy „helyi fejlesztési alapot” kívánnak létrehozni, amelyet minden vállalat támogathat. A Koning Boudewijnstichting-gel folytatott tárgyalásokat követően (ok nagy tapasztalattal rendelkeznek az ún. „nem átlagos szomszédságokban” szervezett projektekben) kiderült, hogy egy szomszédsági megközelítésű alapot nem mindig könnyű létrehozni. Ezért jelenleg egy önkormányzati fejlesztési alap létrehozásán gondolkodnak.

A „hévvégi sportlétesítmény”

A helyi lakosok szervezete, a „De Wijk in de Kijker” egy konkrét projekt, a „hévvégi sportlétesítmény” mellett tette le a voksát, amelyben együttműködnek a vállalatok és a

helyiek. A Milliken Vállalat parkolóját hétvégén megnyitják a nagyközönség számára, és a helyiek fedett sportlétesítményként használhatják. A projektet a Koning Boudewijnstichting támogatja, amely „Nem átlagos szomszédságok” elnevezésű programjának keretei között 300 000 belga frankot (75 000 eurót) biztosít a projekt számára. A terület lakosai már évek óta igényelnek egy megfelelő fedett sportlétesítményt. Sok aktív sportoló és klub van itt, főként futball-klubok. Ez egy nagyon fiatal terület (a legfiatalabb Gent-ben): a lakosok mintegy 40%-a 25 évesnél fiatalabb. A jó infrastruktúra szükségessége még szembetűnőbb, ha figyelembe vesszük, hogy a szomszédság komoly hiányt szenved szabad területekben és sportlétesítményekben.

A projekt kivitelezői: „De Wijk van de Kijker” nonprofit szervezet, NV Milliken, SPE CV, Electrabel NV, DEWER (Gent önkormányzatának Gazdasági és Külpolitikai Osztálya) és a „Community Development Work, Gent” (Közösségfejlesztői Munka, Gent). A sportlétesítményt elsősorban a terület azon lakosainak szánják, akik semmilyen szervezetnek sem tagjai.

A helyi felnőtteknek és fiataloknak könnyű hozzáférést kell biztosítani, nem szabad arra kényszeríteni őket, hogy hetekkel előre kelljen elintéznükhöz a helyfoglalást. A sportlétesítménynek nyitva kell állnia az ifjúsági szervezetek és a cserkészek előtt meghatározott időpontokban, ügyelve arra, hogy a helyiek is használhassák ugyanabban az időben is.

A sportlétesítmény megnyitója 1999. október 22-én volt.

A sportlétesítmény-projekt összhangban áll a „szomszédsági fejlesztési alap” elképzelésével.

Míndez azonban még kísérleti stádiumban van. Ahhoz, hogy a létesítmény teljes kihasználtságnak örvendhessen, a *következő feltételeket* kell teljesíteni:

- létre kell hozni egy, a helyi lakosok közötti kapcsolatok fejlődését elősegítő szolgálatot. A szolgálat létrehozását gátló tényezőket minimalizálni kell;
- az is fontos, hogy mindenki felismerje a sportlétesítmény szükségességét;

- olyan vezetési stílust kell kialakítani, amely maximálisan nyitottá teszi a szolgálatot a helyi lakosok számára;
- a használati díjnak alacsonynak kell lennie, ehhez helyi szponzorokat keresnek;
- a használat elsősorban a helyiek önkéntes tevékenységén alapszik. Átlagban tíz helyi lakos felügyel a nyitvatartási idő alatt. Ezeknek az önkénteseknek útmutatást kell adni, különösen a kezdeteknél;
- vizsgáljuk egy rész munkaidős koordinátor alkalmazásának a lehetőségét a SMET (a belga kormány által muködtetett munkahelyteremtő program) keretein belül, aki felügyelné a sportlétesítményt és ellátná a gondnoki teendőket;
- szeretnénk sportoktatókat is alkalmazni, akik hetente egyszer és a szünidő alatt délutáni sportfoglalkozásokat tartanának (pl. röplabda, kosárlabda stb.) fizetés ellenében;
- hétfőveken az épület legalább egyszer nyitva áll azok előtt, akik jelképes ellenszolgáltatás fejében sportolni szeretnének. Előre is lefoglalhatják a helyet, de a helyszínen is szerencsét próbálhatnak. A helyi lakosok más napokra is foglalhatnak helyet. A hétfőve fennmaradó részében a sportlétesítményt helyi lakosok szervezeteinek adják bérbe. A felügyeletet ilyenkor ok maguk látják el;
- helyi szabályozások lépnek életbe;
- az oktatókat, a helyi szervezeteket és a terület lakóit bevonják az irányításba.

A használat és felügyelet feltételeit gondos vizsgálatnak veti alá a sportlétesítmény tanulmányi és irányító csoportja, amely havonta legalább egyszer összeül. Ez a döntéshozás fóruma. Az irányító team a sportlétesítmény hivatalos képviselőjét is ellátja.

Összegzés

Mire ez a cikk megjelenik, a sportlétesítmény már muködni fog. Mintegy tíz önkéntes helyi lakos fogja felügyelni a létesítmény muködését, ok segítenek majd a sportoló embereknek is. Számos helyi vállalat és kereskedő fog befektetni, vagy fektetett már be a projektbe. Megpróbálunk majd egy fot a SMET keretében is alkalmazni. Az o dolga a sportszerek le- és felszerelése, kisebb munkák, javítások elvég-

zése és a működést ismertető szórólapok osztása lesz.

A projekt jó példája a helyi lakosok, helyi döntéshozók, közösségfejlesztők és magánvállalatok sikeres együttműködésének. A projekt hat hónap alatt valósult meg. Az első konkrét találkozó a partnerek között 1999 februárjában zajlott le, miután a Koning Boudewijnstichting elfogadta a javaslatot.

Mindez azt sugallja, hogy lehetséges volna hasonló projekteket szervezni a szomszédságban.

2000 első felében egy, a közösségfejlesztő team által támogatott lakossági akciósoport megvizsgálja a terület fejlesztésének további lehetőségeit.

Jan Lecrauwaet
Opbouwwerk Steunpunt Gent, Belgium

A Trefil Arbed üzem új rendeltetése lendületbe hozza Oud-Gentbrugge-t

Az Oud-Gentbrugge nevu XIX. századi munkásnegyed kellos közepén elhelyezkedo Trefil Arbed vasipari üzem 150 éves muködés után bezárta kapuit. A vállalat, amely termelékenységének csúcsán több mint 1000 dolgozónak adott munkát, nehéz örökséget hagyott a környékre: a régi épületek düledeznek, szennyezett a talaj és a vandálok könnyen utat találnak az elhagyott területre. A szomszédság ráadásul surun be van építve, és a szürke, elhagyatott környéken alig van zöld terület, nincs játszótér, kevés a kereskedo, a kis- és középvállalkozás. Az Arbed elvesztése csak tovább erősítette az Oud Gentbrugge-rol kialakított negatív képet. A szomszédság ezen okoknál fogva érdekelt volt abban, hogy egy új, megfelelobb célra használja fel az elhagyatott helyszínt.

A helyszín ipari parkká való újjáépítése eloször is az ipari területek iránt megnyilvánuló óriási igényt elégít ki. A szabad hely iránt fellépo hatalmas kereslet a már meglévo helyszínek és épületek újrahasznosítására kényszerít bennünket. Amikor a terveket készítették, a város megpróbált integráló jellegu politikát alkalmazni: a gazdasági megfontolásokat rögtön ökológiai és társadalmi megfontolások követték (pl. a szennyezett talaj megtisztítása, a meglévo vállalati épületek kibovítése és újrahasznosítása, zöld tengely létrehozása a Scheldt folyó menti területek és a helyszín északi része között, növények ültetése magán a helyszínen is) –, amelyek hozzáadott társadalmi értéket termelnek a helyi közösség számára, miközben fenntartható fejlődést és foglalkoztatást teremtenek.

Foglalkoztatási terv

A foglalkoztatás területén tevékenykedo összes helyi szervezettel való együttmüködés során Gent város önkormányzata létrehozott egy *helyi foglalkoztatási tervet*. Az 1999. március 19-én tartott helyi munkaügyi konferencián a Trefil Arbed-terület újjáfejlesztése kísérleti projektként került bemutatásra. Gent városa fenntartható foglalkoztatást kíván teremteni a területen, mégpedig azáltal, hogy az árendedményeket foglalkoztatási feltételekkel és egy társadalmi-gazdasági üzleti központ tevékenységével kapcsolja össze. A társadalmi-gazdasági üzleti központ olyan új, független vállalkozásoknak nyújt segítséget, amelyeknek területre és különböző szol-

gáltatásokra (pl. recepció, titkárság, vezetési tanácsadás) van szükségük. A központban foglalkoztatás-központú és a veszélyeztetett csoportokra koncentráló projekteket is terveznek és valósítanak majd meg. Ezeknek gazdaságilag is megvalósítható tevékenységeknek kell lenniük, pl. szolgáltatások biztosítása a területen tevékenykedo vállalatok számára. Vendéglátó szolgáltatások (napi menü, szendvicsek stb.), kertészet, autómósó, valamint napközi kialakításán gondolkodunk. A fent említett szolgáltatások közül sok a helyi közösség számára is nyitva állna. Természetesen más kezdeményezéseket is ki lehet dolgozni.

A közösség bevonása és részvétele, partnerség és finanszírozás

Az 1999. november 9-én Brüsszelben szervezett „Buurteconomie werkt” (Szomszédsági gazdaságfejlesztés a gyakorlatban) elnevezésu konferencián a helyi gazdaság következo három aspektusát tartották lényegbevágóan fontosnak: a közösség bevonása és részvétele, partnerség és finanszírozás. Ezeket a témákat most a Trefil Arbed-terület újjáfejlesztésének keretei között kívánjuk megvizsgálni.

A közösség bevonása és részvétele

A helyi lakosokat nagymértékben bevonják a Trefil Arbed-terület újjáfejlesztésébe. A „Punfabriek” (ez volt a Trefil Arbed népszerű elnevezése) bezárása után a helyiek egy

csoportja létrehozta a Puntfabriek Cselekvési Bizottságát, amely később egyesült más helyi szervezetekkel és létrehozta a „*buurtraad Oud Gentbrugge*”-t (közösségfejlesztési támogató szervezet). Ez a testület, amelyet az „Opbouwwerk Steunpunt Gent” (Genti Fejlesztési Szolgálat) támogat, részt kívánt venni az Arbed-területek újjáfejlesztésében és a szomszédsági élet felpozíciójában. Gent városa örömmel fogadta ezt a kérést. Több mint tíz éve tart a mostanra hagyománnyá vált párbeszéd a város és Oud Gentbrugge lakói között olyan témákban, mint a környezetvédelmi munka tervezése, a közlekedés vagy a helyi önkormányzati lakások kérdése. Az „Oud Gentbrugge-i Szomszédsági Tanács” kérését követően (1999 eleje óta) sajátos párbeszéd alakult ki a gazdasági fejlődésért felelős városi képviselő, a városi hatóság érdekelt osztályai, a magánpartnerek, a városi tanács és a közösségfejlesztő szervezet (Opbouwwerk Steunpunt Gent) között Trefil Arbed újjáfejlesztésének témájában. A párbeszéd során a helyszínek újjáfejlesztését a helyi lakosokkal is megbeszéljük.

A Gent város önkormányzata által kezdeményezett „*Actie Samenspraak*” (párbeszéd cselekvés) program feladata a párbeszéd megszervezése és egy kommunikációs terv készítése a következő időszakra. Gent városa így kíván javítani a meglévő párbeszéd- és a részvételfokozó testületek munkájának minőségén és intenzitására. A helyi önkormányzat fejleszteni szeretné kapcsolatát a helyi lakosokkal, hogy társadalmi alapot teremtsen frissen kialakított irányelveihez. A cél az, hogy a kezdetektől bevonjanak minden érintettet a munkába, mégpedig azáltal, hogy informálják őket, s ennek alapján – az adott kereteket figyelembe véve – a munkában résztvevők kidolgozhatják terveiket. A tapasztalatok szerint a helyi lakosok is részt kívánnak venni az utcájukban, környékükön, kerületükben vagy városukban történő fejlesztésekről szóló párbeszédben.

Gent városa ígéretet tett arra, hogy a „társadalmi nyereség” elvét a városi fejlesztési projektek során alkalmazni fogja. A Trefil Arbed újjáfejlesztési projektnek ezért nyilvánvaló hozzáadott társadalmi értéket (társadalmi nyereséget) kell termelnie a helyiek számára és ennek összhangban kell állnia a helyi fejlesztés

egészével. A társadalmi kitételek tartalmazhatják a foglalkoztatást, a környezet- vagy a városi szolgáltatások fejlesztését. Ilyen irányú tárgyalások folynak a városi ügyosztályok (beleértve a társadalmilag hasznos projektek koordinátorát), a projekt vezetése és a helyi önkormányzat között. A „társadalmi nyereség”-rol folytatott eszmecsere részét képezi a fent említett párbeszédnek is.

Ahogy azt előbb is említettük, a társadalmi-gazdasági üzleti központ kialakítása a helyszínen többek között azt is lehetővé teszi számunkra, hogy kapcsolatot teremthessünk a helyi közösséggel, és hogy a helyi lakosokért a helyi lakosokkal dolgozhassunk, akik új ötletekkel állhatnak elő a központ által szervezett projektek vonatkozásában.

Partnerség

A társadalmi-gazdasági üzleti központ elokészítése és működtetése során tisztán érzékelhető partnerkapcsolat jött létre. 1999 szeptemberében megalakult a központ akciócsoportja, amely tovább finomítja és konkrétan kidolgozza az elképzelést. Partnereink: Gent Városának Gazdasági, Foglalkoztatási és Külpolitikai Osztálya, a Keresztény Munkálatatók Egyesülete és annak team-je, a regionális menedzser, az Opbouwwerk Steunpunt Gent (a közösségfejlesztő szervezet), a Heboom, a Triodos és számos más társadalmi-gazdasági kezdeményezés.

Egy menedzser a társadalmi-gazdasági üzleti központ megszervezésével és fejlesztésével foglalkozik majd. A központ működésének alapja a hatóságok, vállalatok, társadalmi partnerek és társadalmi nyereséget termelő szervezetek közötti partnerség lesz. Nem csupán pénzügyi támogatást várunk a partnerektől, hanem aktív részvételt is (pl. ötletadás, vállalkozói hálózat létrehozása).

Finanszírozás

A projekt fejlesztője 1999 májusában vette meg a területet. Miután megtisztították a talajt, lebontották vagy felújították a vállalati épületeket és a területet elokészítették a további építkezéshez, újból eladja azt.

Flandria kormányának minisztériuma 90%-os támogatást biztosít az elhagyott ipari területek újjáfejlesztési projektjeihez. Az elsődleges vásárlási jog Gent városát illeti meg. A terület megvásárlásához a város felhasználhatja a Városi Fejlesztési Osztály szolgáltatásait is. A társadalmi-gazdasági üzleti központ finanszírozását több forrásból biztosítják. A Társadalmi Lendület Alap közvetítésével 20 millió belga frankot biztosítanak a projekt számára és a menedzser foglalkoztatásához. Ezt a tokét a vállalatok, bankok, társadalmi partnerek és különböző társadalmi-gazdasági kezdeményezések szerepvállalásának kell kiegészítenie.

Modell-funkció

A munka 1999. szeptember 1-jén kezdődött el. Az első fázisban fejezik be a társadalmi-gazdasági üzleti központ létrehozását. Megközelítőleg három év múlva a munkálatoknak be kell fejeződnie. A terület új lendülete és a mód, ahogyan ezt elérik (a helyi lakosok részvételével és egy hálózat létrehozásával), újabb ipari területek fejlesztését és jövőbeli újrahasznosítását ösztönözheti a szomszédságban.

Gent, Belgium
(Gazdasági, Foglalkoztatási és Külpolitikai
Osztály)

Közösségfejlesztés és közösségi alapú gazdaságfejlesztés Magyarországon

Ez a cikk a helyi gazdaság önsegítő és közösségi módon történő fejlesztésével, vagyis a munkaerőpiac fő áramán kívüli közösségi munkahelyteremtéssel foglalkozik. Tapasztalatainkat a 10 éves múlttal rendelkező Közösségfejlesztők Egyesülete gyakorlatából merítettük.

A közösségfejlesztés ma Magyarországon arra helyezi a fő hangsúlyt, hogy a helyi közösségek – települések – képesek legyenek önmagukat demokratikusan megszervezni és együttműködni.

A Közösségfejlesztők Egyesületének fő célja az önkormányzó helyi társadalmak létrejöttének elősegítése. Az ilyen helyi társadalmak képesek felismerni és redukálni szükségleteiket, képesek közös érdekeiket képviselni és érvényre is juttatni, s képesek együttműködni kistérségi és regionális szinteken.

A közösségfejlesztés lényegében egy társadalmi reformkonceptió és egy új segítő szakma is, amely az élet minden területén segít az embereknek aktív társadalmi részvételükben. Témánk szempontjából úgy is fogalmazhatnánk, hogy a közösségfejlesztés potenciálisan a helyi munkahelyteremtés szellemi infrastruktúrájába tartozhat Magyarországon és közép- és kelet-európai régióban is.

1. Mit jelent számunkra a közösségi alapú gazdaságfejlesztés?

Számunkra azt jelenti, hogy nézzünk körül önmagunk környezetében, lássuk meg benne a helyi tudást, tapasztalatot és erre építve teremtsünk helyben munkahelyeket, kereseti lehetőséget.

Továbbá azt jelenti, hogy az új munkahelyekkel csökkentjük a tartós munkanélküliek számát, visszaadva nekik az önbizalmat és hitet abban, hogy az a munkájuk és tudásuk is ér valamit, mert el lehet adni és hasznos lehet a közösség számára.

Azt is jelenti számunkra ez a fogalom, hogy a helyben lévő hiányok mérséklésére születessenek meg, éspedig lehetőleg helyi válaszok, vagyis más szóval: a közösség új munkahelyet

létrehozott tagjai szolgálják nem csak önmaguk, de közösségük érdekeit is.

S végül, de nem utolsósorban, a közösségi alapú gazdaságfejlesztés számunkra, közösségfejlesztők számára azt is jelenti, hogy ahol csak lehet és szükséges, ne elsősorban egyéni, hanem közösségi megoldásokat találjanak a helyi polgárok saját boldogulásukra.

E megfontolások vezettek bennünk arra, hogy gazdaságfejlesztés terén a mi gondolkodásunk középpontjában a *közösségi vállalkozás* valamilyen formája áll.

A közösségi vállalkozásokra azoknak az embereknek van a leginkább szükségük, akiknek nincsenek kész és azonnali válaszaik az új kihívásokra és nincsenek önszervező, önérvényesítő tapasztalataik sem. Azoknak jelenthet megoldást a közösségi vállalkozás, akik nehezen törődnek bele munkanélküli létükbe, dolgozni szeretnének, de nem tudják, mit lenne érdemes csinálni? Ezek az emberek még nem ismerik a lehetőségeket és nem tudják, hogyan lehetne megkezdeni a tájékozódást? Úgy tapasztaljuk, hogy éppen ok azok, akik a rendszerváltás után 10 évvel még mindig azt várják – a közösségfejlesztőtől vagy a helyi önkormányzattól, bárkitől –, hogy hozzanak oda munkát, teremtsenek lehetőségeket és akkor ok adják a munkaerejüket. Ez, mint tudjuk, ma már nemigen működik.

A dolog minden nehézsége ellenére arra kell törekednünk, hogy ok is képesek legyenek segíteni magukon. A közösségfejlesztés elsősorban azoknak az embereknek segíti megteremtését saját megélhetésüket, akik hátrányokkal küzdenek és azt segítség nélkül, egyedül nem képesek leküzdeni. E hátrányok sokfélék lehetnek és – sajnos gyakran – össze is adódhatnak. A helyi gazdaságfejlesztés kapcsán eddig folytatott, jobbára kísérleti munkáink azonban azt igazolják, hogy e szinteken is lehet eredményeket elérni. Nem feltétlenül azonnal vállalkozásra gondolunk – hihetetlen, hogy

milyen apró elrelépések vezethetnek később nagyobb feladat vállalásához.

Ahhoz, hogy a hátrányos helyzetben élők sikerre vihessék elképzeléseiket, összehangolt segítségre van szükségük. E segítségnek egyik lényeges eleme a közösségfejlesztés is, amelyik

- segít a helyi lakosok és intézményeik közötti kapcsolatok kiépítésében,
- a kommunikáció rendszeressé tételében,
- a helyi erőforrások feltárásában,
- a szükségletek azonosításában,

s mindezekkel együtt önbizalmat épít és önálló cselekvésre buzdít, s segít a helyi közösségnek információs, képzési és kapcsolati szükségletei kielégítésében. E folyamat azonban csak akkor folytatódhat sikeresen, ha a vállalkozás jogi és pénzügyi támogatási rendszere, valamint a szakmai segítség és a folyamatos követés kérdése megoldott, mégpedig helyben is elérhető módon.

2. A közösségfejlesztés és a helyi gazdaság fejlesztése közti kapcsolat kialakulása, a közösségi vállalkozások forprofit és nonprofit formái

A közösségi gazdaságfejlesztés szükségességét egyesületünk a rendszerváltás után hamar, 1992 táján felismerte. Nem lévén közgazdászok, üzletemberek, vállalkozási szakemberek, nem örültünk ennek a felismerésnek, de kihívásként éltük meg, amelynek valamilyen módon meg kellett felelnünk. A közösségfejlesztés ugyanis mindig azoknak a problémáknak a megoldásából indul ki, amit a helyi emberek ismernek fel és fogalmaznak meg problémaként. 1990-tól, a nyílt munkanélküliség megjelenésétől kezdve pedig bármely településen is kezdeményeztünk beszélgetést a helyi lakosokkal, a legfontosabb megoldandó problémának mindenütt ezt említették valamilyen formában: nincs munkalehetőség, nincs vállalkozó kedv, s ha lenne sem tudják: mire; nincs szaktudás; nincs toke – vagyis szinte minden hiányzik, ami az újkezdéshez szükséges. Természetes tehát, hogy elkezdtünk tájékozódni, lehetőségeinket megismerni. Bár nagyon lassan tudunk csak haladni, úgy érezzük: az idő nekünk dolgozik, s ha nem is olyan gyorsan,

ahogyan mi szeretnénk, de folyamatosan megteremtődnek a közösségi vállalkozások létrejöttének feltételei.

Tudjuk, hogy a helyi alapú gazdasági fejlesztés mind a három nagy társadalmi szektort érinti, tájékozódásunk során mi azonban a közösségi vállalkozások létrejöttének segítése körül határoztuk meg saját kompetenciánkat, mégpedig annak nonprofit és forprofit területén egyaránt.

A közösségi vállalkozások *nonprofit* területe az *egyesületek, alapítványok* vállalkozási és foglalkoztatási tevékenysége. A civil szervezetek tevékenysége önszervező, helyi hiány mérséklésére szerveződik és magába képes integrálni olyan szellemi és pénzügyi támogatásokat, amelyekben a forprofit terület szereplői – éppen a nyereségérdekeltség miatt – nem részesülhetnek. Mindezek következtében a nonprofit szervezetek egyszerre szolgálhatják mind településük, mind tagjaik érdekeit. A nonprofit közösségi vállalkozás általában akkor jön létre, amikor

- egy egyesület a cél szerinti tevékenységére fordítható anyagi bázisát növelni akarja, s ezért vállalkozásba kezd; vagy akkor, amikor
- az egyesület munkanélküli tagjainak, vagy a környezetében élő munkanélkülieknek munkát szeretne biztosítani; vagy akkor, amikor
- az egyesület tagjai elhatározzák, hogy vállalkozási tevékenységbe kezdenek, s ezzel megteremtik saját munkahelyüket, de ugyanakkor vállalják, hogy a vállalkozás hasznát a szervezet céljaira fordítják.

A közösségi vállalkozások *forprofit* területe a *szövetkezeteké*. Ebben a vállalkozási formában ugyanis kiegészülhet az egyéni szakértelem, mérséklődik az egyéni tokehiány jelentősége és a kockázat egyénre gyakorolt nyomása, no a hitelképesség, megoszlik a felelősség. A szövetkezet elonyeivel azonban élni is kell tudni. Minden azon múlik, hogy a gazdálkodó közösség tagjai mennyire képesek egymással jól együttműködni. A szövetkezésnek, de még az egyszerű együttműködésnek sem tesz jót az a bizalmi válság, amely ma, azt hiszem térségünk valamennyi országára jellemző. Éppen ezért egy szövetkezet fejlesztése szinte soha nem a konkrét vállalkozás megszervezésével kezdődik, hanem egy közösségfejlesztési folyamattal, amely érzékeny és befogadóvá teszi az embereket saját problémáik megoldása iránt, s amelyben megszerezhetik a közös érvényesüléshez

szükséges jártasságokat és az egymás iránti bizalmat. Önszervező, alulról szerveződő szövetkezeteket csak olyan emberek tudnak alakítani, akik változtatni akarnak a helyzetükön, vannak céljaik és hajlandók akár szellemi, akár anyagi befektetésre, kockázatvállalásra. Azok, akik ezzel a munícióval nem rendelkeznek, azok számára a szociális szövetkezet alakítása a járható út, ennek azonban Magyarországon még nincsenek meg a törvényi feltételei. Mindezek alapján elmondható, hogy a közösségi vállalkozás és a szövetkezeti forma alternatív megoldást jelent:

1. az elsődleges munkaeropiacról kiszorult munkanélkülieknek, vagy potenciális munkanélkülieknek (pl. anyasági segélyen levők), a megváltozott munkaképességűeknek, a pályakezdő fiataloknak;
2. a működési gondokkal küzdő egyesületeknek, alapítványoknak arra, hogy megerősítsék szervezetüket és tevékenységükkel a környezetbe ágyazódásukat is elősegítsék.

Említettük már, hogy sem a közösségfejlesztés, sem a helyi öntevékeny cselekvés nem elegendő azonban a sikeres helyi gazdasági fejlesztéshez. Ehhez szükséges a nemzeti, regionális, helyi kormányzati és az üzleti szektor összehangolt támogatása a vállalkozások jogi, pénzügyi (hitel- és támogatási), szaktanácsadói és képzési hátterének, kereteinek biztosításával. A vállalkozást segítő szakmai szolgáltatások elérhetősége nagyon fontos ma Közép- és Kelet-Európában, hiszen itt tömegesen olyan emberek válnak vállalkozókká, akik korábban a tulajdon nélküli alkalmazottak életét élték.

3. Egy kívánatos fejlesztés: közösségi vállalkozásokat segítő szolgálatok

A közösségi vállalkozások létrejöttéhez elsősorban tisztánlátás és bátorság, önbizalom és egymás iránti bizalom kell, mert ha ez megvan, a többi képességekkel, partnerkapcsolatok építésével, információadás révén is megszerezhető. De épp ez az, ami a legjobban hiányzik, s mi ebben látnánk egy országos közösségi munkás hálózat és egy másik országos hálózat, a közösségi vállalkozásokat segítő szolgálat létrehozásának jelentőségét.

A *közösségi vállalkozásokat segítő szolgálat* olyan szakemberekből állna, akik a közösségi vállalkozásokhoz szükséges valamennyi fontos ismeret birtokában vannak. Ismerik a törvényi lehetőségeket és rendelkezéseket, az elérhető pénzügyi támogatásokat, értnek az üzleti terv készítéséhez, ismerik az egyesületek, alapítványok, ill. szövetkezetek alapításának és menedzselésének módjait, ismerik a jó példákat, a modell-értékű kezdeményezéseket itthon és külföldön egyaránt, s értnek a közösségi vállalkozások kifejtésének közösségfejlesztői módszereihez.

Ami ennek a team-nek a működésében a lényeg az az, hogy:

- e szakudást majdnem ingyen – legfeljebb szimbolikus összegért – bocsátják a közösség rendelkezésére. Saját működésük költségeit maguk teremtik elő különböző forrásokból, s a kifejlesztendő szövetkezet tagjaitól egy bo türelmi idő – mondjuk 5 év – alatt nem kérnek anyagi hozzájárulást;
- a gazdasági, pénzügyi, jogi, agrár stb. szakemberek közösségi szemlélettel rendelkező emberek, akik meg is tanulják a közösségfejlesztés jobb módszereit, s akik szolgáltatásaikat nem a leendő vállalkozók helyett végzik el, hanem megtanítták őket annak elvégzésére. Ugyanígy a közösségfejlesztők is beletanulnak a legszükségesebb vállalkozási, pénzügyi stb. ismeretekbe, hogy képesek legyenek a folyamatot jól segíteni, és akkor kérni más szakemberek segítségét, amikor arra a helyzet megérett;
- a szervezet maga is közösségi vállalkozásként működne, a maga borán tapasztalva meg a szervezetalakítás és -fejlesztés nehézségeit;
- e szervezet információs központként és találkozóhelyként is működne, és állandó elérhetőséget biztosítana a vele kapcsolatban állóknak;
- kapcsolatokat szervezne pl. alapítványokkal, pénzintézetekkel stb., sőt, maga is rendelkezne egy bizonyos pénzalappal, amit megfelelő feltételekkel az indulók rendelkezésére bocsáthatna.

Egy régió vagy térség közösségi munkásai és a közösségi vállalkozásokat segítő szolgálat egymással szorosan együttműködne, sőt, akár egy szervezeti egységbe is tartozhatna.

A *közösségi munkások hálózatának* kiépítése azért fontos, mert ok a frontemberek, akik a helyi lakosokat otthonaikban felkeresik, akik

felismerik a helyi szükségleteket és beindítják a közösségi fejlesztési folyamatot.

4. Egy példa a Közösségi Vállalkozásokat Segítő Szolgálatra

Az első magyar Közösségi Vállalkozásokat Segítő Szolgálat (KVSSz) 1998-ban Mészáros Zsuzsa vezetésével kezdte meg működését a Felso-Kiskunság térségében. A projekt vegyes finanszírozású, forrásait évről évre teremteli elő a Közösségfejlesztők Egyesülete. Eddigi fő támogatói a megyei munkaügyi központ, a Brit Nagykövetség és az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány (OFA). A szolgálat működésének beindításával megkezdődött a térség öt településén a helyi közösségi munkások megtalálása – munkanélküliekből. A potenciális közösségi munkásokat a Közösségfejlesztők Egyesülete képzési központjában, a Civil Kollégiumban képeztük ki, amely ennek a térségnek egy tanyaközpontjában található. A képzés után a legalkalmasabb embereket egy évre a Közösségfejlesztők Egyesülete szerződtette azzal a későbbi céllal, hogy maguk is közösségi vállalkozásba kezdenek és munkahelyüket a későbbiekben maguk tartják fenn. A képzés végén a közösségi munkások megalapították a Felso-Kiskunsági Közösségi Munkások Egyesületét, s mint ilyen pályázták meg munkahelyeiket a Bács-Kiskun Megyei Munkaügyi Központnál. Az egyesület három mentor foglalkoztatására, megkezdődött 28 hónapra kapott támogatást.

A KVSSz működését egy másfél éve tartó közösségfejlesztési folyamattal indította egyesületünk, amely legközvetlenebbül a Civil Kollégium körül éleket érintette, de a kistérség más településeire is kihat. Ennek során megfogalmazódtak a helyi szükségletek és a

képzés iránti igény. 16 munkanélküli vett részt ezután egy 2x5 napos képzésben, amely a közösségi vállalkozások kialakulását célozta. A képzést a helyi munkaügyi központ és a PHARE finanszírozta. Bár a képzés végén nem született szövetkezet, a 16 fő között megszületett a bizalom és nyilvánvalóvá vált egymás segítségének szükségessége. A tagok munkával, kölcsönzéssel, egymásnak ingyen megmuvelésre átadott földdel stb. segítik egymást, egyelőre a helyi egyesület keretében. A képzés minden egyes résztvevője tett egy lépést előre: egyikük felújította tanyáját a turizmusra felkészülendő, másikuk kölcsönadta bak nyulát a harmadikuknak, akinek egy nőtény nyula volt, s így meg tudta kezdeni a nyúltenyésztést, a negyedik az ötödik segítségével dohányt kezdett el termeszteni és abból piacra is jutott. Az egyesület részt vett az Autonómia Alapítvány Kiskert-programjában, így 30 család jutott jó minőségű vetomaghhoz, s a környék egyetlen igazi mezőgazdasági szakembere, aki maga is részt vett a képzésben, és azóta tudatosan közösségi munkásként dolgozik, tanácsokkal segíti a családokat az önkéntes munkában. A képzés résztvevői azóta is minden hónapban összejönnek a Civil Kollégiumban és megbeszélik aktuális gondjaikat. A példa szép, ámde nagyon törekeny. A Szolgálatot egyetlen közösségfejlesztő látja el, s a fent leírt működésre nincs lehetősége, mert nem tud megfizetni szakembereket, és nem tud kezdő pénzt adni a vállalkozóknak. A helyi közösségi munkások megtalálása sem egyszerű feladat egy halmozott hátrányokkal küzdő térségben. Az eddigi eredmények – bármilyen részlegesek is – azonban azt mutatják, hogy ezen a nagyon nehéz terepen is lehet előre lépni, ám az a bizonyos összehangolt, folyamatos, hosszú távú segítség egyelőre még késik.

**Vercseg Ilona
Közösségfejlesztők Egyesülete,
Magyarország**

Felhasznált irodalom:

Frey Mária: Munkahely-teremtés a munkaerőpiac fö áramlatán kívül. Nonprofit Vállalkozásokért a Népjóléti Szférában Alapítvány, 1997. 192 p.

Mészáros Zsuzsa: Közösségi vállalkozás és/vagy szövetkezet? Kézirat, 1998. 8 p.

A szociális vállalkozások szektora Nyugat-Európában

A nyugat-európai szociális vállalkozások szektora széles körben megerősödött, és a tevékenységek, szervezeti formák széles választékát alakította ki. Egyfelől cégeket foglal magába (pl. hagyományos kft.-ket), másfelől azonban bejegyzett egyesületeket, alapítványokat és támogató szervezeteket is. Ezek között megtalálhatóak a német típusú foglalkoztatási és szakképzési szervezetek, Nagy-Britannia szociális vállalkozásai és szövetkezetei, az olasz szociális szövetkezetek, a munkanélküliek újraintegrálását célzó francia vállalkozások, a helyi fejlesztési szövetkezetek Svédországban és szociális vállalkozások és szövetkezetek Spanyolországban.

Ezen vállalkozások mindegyike olyan közben is szervezeteiktől indul ki, amelyek a civil társadalomra alapozva járulnak hozzá a társadalmi jóléthez. Ez a szektor számos támogató szervezetet indított útjára: kutatási és tanácsadó intézmények, támogatást nyújtó szervezetek és bankok, fejlesztési szervezetek és – gyakran nemzetközi – hálózatok is. Annak ellenére, hogy gyökereik nagy mértékben különbözhetnek, az európai szociális vállalkozások sok hasonlóságot mutatnak.

A szociális vállalkozások munkadefiníciója

Melyek azok a kulcsfontosságú jellemzők, amelyek minden szociális vállalkozásra igazak?

- 1) Úgy kívánunk társadalmi célokat szolgálni, hogy gazdasági és kereskedelmi tevékenységeket végezzünk.
- 2) Mindannyian *nonprofit* szervezetek abban az értelemben, hogy a megtermelt profitot visszaforgatják a vállalkozás gazdasági tevékenységébe, vagy más módon használják fel a vállalkozás társadalmi céljainak eléréséhez.
- 3) Olyan a jogi felépítésük, hogy a vállalkozás tokéja és felhalmozott vagyona nem egy magánszemély tulajdona. Azoknak az embereknek, területeknek a javára használják fel ezt a vagyont és tokét, akiknek támogatása amúgy is a vállalkozás társadalmi céljai között szerepel.

4) Szervezeti felépítésük ösztönzi a tagok *együttműködésén alapuló* teljes részvételt, azonos jogok mellett.

A szociális vállalkozási szektor egyik további jellemzője az, hogy ösztönzi a szociális vállalkozások és más szervezetek *kölcsönös együttműködését* a szélesebb társadalmi és helyi gazdaságon belül.

Célkitűzések, problémák és a szociális vállalkozások szerepe

Az ilyen vállalkozások létrehozásának kiindulási pontja és mozgatórugója az emberek szegénységből és munkanélküliségből fakadó *társadalmi kirekesztettsége*, egy olyan jelenség, amely Európa számos régiójában megjelent és megerősödött. Ezek a gyökerek nem csak azt vonják maguk után, hogy az ilyen vállalkozások célkitűzései társadalmilag a kezdetektől fogva meghatározottak, hanem azt is, hogy a vállalkozások kettős célja, a társadalmi gondoskodás és a gazdasági tevékenység egyetlen célkitűzéssé egyesül. Ezért elsősorban egy olyan *integrált megközelítésre van szükség*, amely lehetővé teszi, hogy az efféle integráció jellemzői, formája minden vállalkozásnál más és más lehessen. A sikeres integráció példái ellenére egyre-másra úgy érezhetjük, hogy a társadalmi és a gazdasági tevékenységek csupán párhuzamosan szerveződnek, sőt néha egymás ellenében dolgoznak. A társadalmi kirekesztés megszüntetését célzó munkahelyteremtés esetünkben központi helyet kellene élvezzen a gazdasági tevékenységben.

Az alkalmazottak fizetése sem elhanyagolandó tényező, mert a fizetéseket gyakran tartják a lehető legalacsonyabb szinten – pl. a spanyol és francia minimum bértámogatás¹. Gyakran munkahelyteremto programok állnak a dolog mögött, amelyek nem engedélyezik a magasabb fizetéseket.

A gazdasági tevékenység tágabb értelmezését kell tehát kialakítani ezen az alapon, s ezen belül újra kell definiálni a „szociális” és a „gazdasági” fogalmát. Mint ahogy a mi esetünkben is társadalmi célkitűzéseket teljesítenek gazdaságilag, nem pedig kizárólag politikailag, úgy számunkra a „gazdasági” jelentése is túlmutat a hagyományos célon, a profitszerzésen. Célja a dolgozók megelégedése, önbecsülése mellett a bevétel megteremtése, valamint az *egyéneknek a társadalomba való integrációja*. Mindez viszont ahhoz a kérdéshez vezet el bennünket, hogy vajon egy, a magasabb szociális kiadások miatt a társadalom perifériáján működő szociális vállalkozás számára lehetővé lehet-e tenni, hogy magának a vállalkozásnak vagy a vállalkozást környező közösségnek a javára használja föl a megtermelt profitot, s ha igen, hogyan?

Fontos szerepet játszik *a politikai és jogi keret*, amely megszabja a szociális vállalkozás tevékenységi körét. Jelentős hatás érhető el úgy, ha fedezik a vállalkozások plusz szociális kiadásait és pozitív diszkriminációt gyakorolnak a szerződések megkötésekor.

Kulcsfontossággal bírhat a vállalkozások sajátos formájának elismerése pl. törvények meghozásával, amikor olyan támogatások megszerzéséről van szó, amelyeket általában a magánszféra vállalatai számára tartanak fenn. Másfelől azonban, a túl rugalmatlan törvényi szabályozások nagyban korlátozhatják a szociális vállalkozások mozgásterét.

A társadalmi integrációt általában már kiválasztott célcsoportokhoz igazítják, és nem *sokdimenziós, területfüggő megközelítésként* kezelik. A munkahelyteremto programok célcsoportjai általában a nők, a fiatalok, a kisebbségek és a hátrányos helyzetűek, pl. a mozgáskorlátozottak, a volt szenvedélybetegek vagy a büntetett előéletűek, a hajléktalanok és a hosszú távon munkanélküliek.

¹a francia RMI-t például államilag fizetik a munkanélkülieket (újra) integráló vállalkozásokban dolgozók számára (az RMI tartalmazza az egészségbiztosítást is)

Habár a társadalmi kirekesztés áldozatainak nagy szüksége van a társadalmi integrációs munkára, jelentős kockázatot jelenthet a *szociális vállalkozások gettósító hatásának veszélye* a tágabb gazdaságon belül. Ez a folyamat gyakran együtt jár a célcsoport gettósításával magán a vállalkozáson belül. Kétségtelenül veszélyes lehet, ha egy homogén csoportot egyfajta „dologházban” tartanak, és olyan munkát végeztetnek velük, amelyért még rendes fizetést sem kapnak. Más szóval: az ilyen vállalkozásoknál fontos, hogy a munkaerő a mozgáskorlátozottak, a társadalmilag hátrányos helyzetűek és a „normális” alkalmazottak egészséges keveréke legyen. Ez nemcsak azért fontos, hogy képesek legyünk megfelelni az üzleti/gazdasági elvárásoknak, hanem azért is, hogy ne termeljük újra a hátrányos helyzetűek társadalmi elkülönülését a vállalkozáson belül is.

Hatékony támogatás

A szociális vállalkozások *társadalmi hatását* még nem vizsgálták vagy mutatták be megfelelően. Közösségi számvetés, közösségi meghallgatások szükségesek ezen a területen.

Hasonlóan sürgős a *stratégiák megfogalmazása*

1. a tevékenységek beindítása terén (pl. a svéd Kooperatív Utveckling működése) és
2. a szociális vállalkozások tevékenységének fokozása és/vagy kibővítése (Olaszországban például konzorciumokon keresztül).

Ebben az összefüggésben fontos a *védett piacok* létrehozásáról gondolkodni (pl. az állami szerződések bizonyos hányadát egyes olasz régiók szociális vállalkozásai számára biztosítják).

Felmerült továbbá a *vállalkozások decentralizációjának* szükségessége is, hogy hatékonyabban lehessen reagálni az ügyfelek/termelek és a fogyasztók/felhasználók szükségleteire (pl. az ún. „szalmaszál modell” Olaszországban, amely sikeresen elterjedt).

A *közvetítő szervezetek* szerepe is fontos a szektor stabilizációjának tekintetében – ld. pl. a skót közösségi vállalkozásokat fejlesztő szervezeteket!

Azonosítani kell a szociális vállalkozások *rövid és hosszú távú kilátásait*, konkretizálni és stabilizálni kell őket. Segíti a szociális vállalkozások

kozás egyes részlegeinek fennmaradását a több, egymással összefüggő gazdasági tevékenység vegyítése – példa erre a Jamtland-i Borgvattnet előjárósága Svédországban.

A finanszírozási stratégiák is elsődleges fontossággal bírnak (pl. az olasz pénzügyi szervezetek és a skót fejlesztési alapok).

A szektor *professzionálissá* válása is hozzájárulhat a hosszú távú túléléshez (pl. a szakképzés magas szintje Németországban és a hasonló intézetek munkája Spanyolországban). A szociális vállalkozási szektor által, az állami és magánszektorokkal együttműködésben létrehozott partnerségek során, olyasvalami jön létre, amely minden résztvevő hasznára válik, s amelyek szimbiotikus és szintetizáló hatása költségkímélő lehet (pl. a katalán kezdeményezések Spanyolországban).

Az európai, országos és helyi/regionális szinteken optimális lenne a következő feltételek megléte:

- *támogató jogi keret,*
- *optimális együttműködés és*
- *pozitív kapcsolat a többi szektorral.*

A következő fejezet ajánlásokat tartalmaz arra nézve, hogy miként lehet a szociális vállalkozásokat az összes résztvevő intézmény bevonásával fejleszteni, beleértve magukat a szociális vállalkozásokat is.

Ajánlások

1. Ajánlások kormányok számára

1.1. Helyi/regionális szint

- A szociális vállalkozásokkal kapcsolatos állami beruházási politika hatékonyságának javítása költségkímélő lehet a régió társadalmi jólétének fejlődésére nézve.
- A helyi és regionális politikai irányelveknek tükrözniük kell azt a tényt, hogy a szociális vállalkozások csökkentik a jóléti kiadásokat. A segélyeknek, támogatásoknak összefüggő rendszert kell alkotniuk, hogy ne történhessen meg az, hogy egy támogatás, vagy kölcsön a helyi/országos kormányzat egy másik egységénél megvonás vagy csökkentés formájában jelenjen meg.
- A szociális vállalkozási szektor kezdeményezéseinek és bővítési stratégiáinak olyanoknak kell lenniük, hogy valódi partnerség jöhessen létre a helyi/regionális kormányzati szektor és szociális vállalkozási szektor

között. Támogatni kell a helyi/regionális fejlesztési szervezetek létrehozását.

- A finanszírozási stratégiákban kezdőként kell biztosítani a szociális vállalkozások számára, és folyamatos támogatásban kell részesíteni azokat a szociális vállalkozásokat, amelyek természetüknél fogva nem termelnek profitot.
- Szükséges egy védett piac létrehozása a szociális vállalkozási szféra termékei, szolgáltatásai számára (ahogy az a magánszféra bizonyos szereploivel már megtörtént), mert csak így lehet garantálni, hogy a társadalmi-gazdasági tevékenység eredményeképpen jóléti szolgáltatások jöjjenek létre. Ez például azt is jelentheti, hogy a helyi/regionális kiadások egy részét el kell különíteni a szociális vállalkozások tenderei számára (esetleg a hátrányos helyzet fokával mérve, vagy a munkanélküli ráta arányában).

1.2. Országos szint

- Ki kell alakítani egy jogi keretet a szociális vállalkozások támogatásához. Adómentességgel és más olyan intézkedésekkel kell például kompenzálni a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásából adódó plusz kiadásokat, amelyek csökkentik a vállalkozás bérjellegű kiadásait.
- A szociális vállalkozások számára hozzáférhetővé kell tenni minden olyan támogatást, amelyre az első (és a második) szektor jogosult.
- Hasonlóan a helyi/regionális szinthez, országos szinten is fontos a szociális vállalkozások piacának védelme.

1.3. Európai szint

- Az Európai Uniónak el kell ismernie a szociális vállalkozások hozzájárulását az Európai Közösség társadalmainak jólétéhez. Különösen az EU szervezeteinek kell felsorakoztatniuk támogató struktúrákat a szociális vállalkozások számára (beleértve a jogi keret biztosítását a szociális vegyesvállalatok számára) európai szinten.
- Az EU szociális gazdasággal kapcsolatos definíciójának (amely a szövetkezeteket, egyesületeket és trösztöket foglalja magába) nyíltan ki kell terjednie a szociális vállalkozásokra is, hiszen ez a szomszédsági gazdaságnak egy olyan „új szektora”, amelyben az

EU meghatározásában szereplő összes szervezeti forma képviselheti magát. Gyakori helyzet, hogy a szociális vállalkozás kívülrol hagyományos szervezeti struktúrával rendelkezik (pl. kft.), de a szervezetben belül mégis közösen hozzák a döntéseket.

2. Ajánlások a szomszédsági gazdasági szektor számára:

- Világos, hogy a szomszédsági gazdasági szektornak a munkadefinícióban említett mind a négy aspektusban javítania kell teljesítményén.
- Központi célját, a társadalmi integráció elérését úgy kell megvalósítania, hogy ne jöjjön létre a munkaero elkülönülése, „gettósodása”. Ez azt jelenti, hogy vegyes munkaerót kell alkalmaznia, és növelnie kell a fizetett személyzet „áterszto képességét” is.
- Világossá kell tenni a vállalkozás önkénteseinek szerepét a fizetett alkalmazottakkal szemben.
- A munka minőségének és az általános munkakörülményeknek nem szabad létrehozniuk „a dolgozók egy második, alacsonyabb rendu osztályát”, hanem legalább azon a szinten kell lenniük, mint a hagyományos gazdaságban.
- Ki kell bővíteni a regionális, országos és európai szintu hálózatépítést a szociális vállalkozási szférán belül, hogy lehessen egymástól tanulni és egymás hasznára lehessen válni. Ez a helyi/regionális/országos üzlettársulások létrehozását is magába foglalja.

- A vállalkozási struktúra decentralizációja szükséges a vállalkozáson belüli együttműködés elmélyítéséhez.
- A közösségi számvetés és meghallgatások nem csak a vállalkozás társadalmi-gazdasági teljesítményét dokumentálják, hanem a gyakorlat javításának eszközei is lehetnek.
- Javítani kell a kommunikációt a szociális vállalkozási szektoron belül. Nemcsak a legfontosabb értékekröl, struktúrákröl, közös célokröl kell elgondolkozni, hanem az integrált holisztikus megközelítés iránti elköteleződésröl is.

3. Ajánlások a magánszféra számára

A magánvállalkozásoknak és az oket képviselő szervezeteknek fel kell ismerniük azt a ténnyt, hogy a szociális vállalkozások a szociális piacokra összpontosítják tevékenységüket. A kereskedésen és a közös projekteken (helyi partnerségen) keresztül a szociális vállalkozások és a magánvállalkozások egymás hasznára is válhatnak. A szociális vállalkozásokban kiképzett emberek például értékes munkaerót jelenthetnek a magánvállalkozások számára, és árukat, szolgáltatásokat is adhatnak-vehetnek maguk között. Egyes esetekben megtörténhet, hogy a (helyi) magán-, állami és vállalkozási szféra kölcsönös érdeklődést mutat a helyi gazdaság/közösség újjáélesztése iránt.

Karl Birkhölzer
A „Gazdasági önségítés és helyi fejlesztés európai hálózata” németországai székhelyu szervezet vezetője

Hálózatok a szociális/szolidáris gazdaság területén

Szomszédsági gazdaság vagy harmadik szektor?

Ez a cikk olyan európai hálózatokkal foglalkozik, amelyek programjában szerepel az európai szociális vagy szolidáris gazdaságról folytatott eszme- és tapasztalatsere. A Egyesült Európai Társadalomfejlesztési Iroda (CEBSD) tagjait az érdekli, hogy miként járulhat hozzá a közösségfejlesztés a helyi gazdasági tevékenységek fejlesztéséhez. Az egyik fontos kezdeti lépés a témával foglalkozó európai hálózatok munkájának megismerése volt.

Fel kell ismernünk, hogy a szomszédsági gazdaság témája aknamezo lehet a be nem avatottak számára. Számos különböző meghatározás és elmélet létezik, ami nem meglepo, ha figyelembe vesszük a gazdaságról szóló politikai elemzések sokféleségét és a nyelvi, társadalmi, történelmi és kulturális különbségeket. Franciaországban például magát a „szomszédsági gazdaság” kifejezést is megkérdőjelezték, és az „économie solidaire” (szolidáris gazdaság) kifejezést kezdték használni helyette. A „solidaire” a franciában melléknév, de angolra már a „solidarity” (szolidaritás) fonévvvel fordítják. Az angolban a „solidarity” nem ugyanazt sugallja, mint a francia „solidaire” vagy „solidarité” – ezért néha „self-help”-nek (önsegítésnek) fordítják. Egyes gazdasági elemzők az angol „self-help” kifejezést az önfenntartó (állami juttatásoktól nem függő) szinonimájaként használták. A közösség- és társadalomfejlesztésben azonban az „önsegítés” kifejezés azt a folyamatot jelöli, mely során a célcsoportként azonosított emberek, vagy a segítségre szoruló csoportok maguk válnak meghatározó társadalmi szereplőkké, nem pedig segélyezetteké. A „harmadik szektor” kifejezést gyakran használják a „szomszédsági gazdaság” szinonimájaként, de itt is számos meghatározás létezik. A cikk célja nem ezeknek a különbségeknek a kimutatása, hanem a részvétel és a párbeszéd fokozása. Elég annyit tudnunk, hogy a „harmadik szektor” kifejezést itt az olyan társadalmi és gazdasági tevékenységek leírására használjuk, amelyek nem közvetlenül a magánszektorhoz vagy a kormányzati szektorhoz tartoznak. A „szomszédsági gazdaság” vagy „szolidáris gazdaság” kifejezést itt

csak legtágabb értelmükben használjuk: olyan gazdasági tevékenységek, amelyek elsősorban a társadalmi élet minőségének javítását célozzák a polgárok közvetlen kezdeményezésein keresztül, nem pedig a profitszerzést, vagy azt, hogy érvényt szerezzenek a kormányzati politikának.

Az egyik oka annak, hogy a „harmadik szektor” és „szomszédsági gazdaság” kifejezések egyre idoszerubbé váltak Európában az az, hogy világossá vált: a nem-kormányzati szervezetek és más nonprofit testületek a vállalkozási tevékenység, a munkahelyteremtés és a társadalmi fejlődés forrásai lehetnek. A gazdasági elemzések mostanáig nem ismerték fel ezt. Az olyan európai hálózatok, amelyeknek elsodleges tevékenységi területe a társadalmi élet és a társadalmi összetartás minőségének javítása, ismételten rámutattak, hogy lehetetlen kirekeszteni a szociálpolitikát az Európai Unió gazdaságának alapjai közül. A *Szociális NGO-k Platformjára* (Platform of Social NGOs) kialakulása és sikeres elköteleződése az Európai Szociálpolitikai Fórum irányában nagyban hozzájárult a megértés és a párbeszéd fokozásához e témában. Az *Európai Szociálpolitikai Fórum* (European Social Policy Forum), egy kétévenként megtartott esemény, amelyet most az Európai Bizottság szervez, nem-kormányzati szervezeteket, szakszervezeteket és magánvállalkozásokat hoz össze, hogy olyan kérdésekről folytassanak eszmecsereket, mint a foglalkoztatás, az állampolgáriság és a szociális védoháló. Az olyan hálózatok, mint az Európai Szegénységellenes Hálózat (European Anti-Poverty Network) vagy a Bevándorlók Fóruma

(Migrants' Forum) oszlopos tagjai a Társadalmi Platformnak (Social Platform).

Hálózatépítés a hálózatok között

Az első látásra úgy tűnik, hogy sok olyan európai hálózat van, amely azonos témában tevékenykedik, ha azonban közelebbről vizsgáljuk meg őket, világossá válik, hogy ezek a hálózatok megkülönböztetett szereppel bírnak. Ez a cikk egy rövid áttekintést közöl azzal a céllal, hogy ezt a hálózati munkát kiterjedtebbé és befogadóbbá tegye. Kiváló forrása a további információknak az *Aries*-hálózat, amely öt éve alakult meg. A hálózat informatikai támogatást nyújt a helyi alapú projektek számára. Kiadnak egy kéthavonta megjelenő hírlevelet is, amely az itt megemlített hálózatokról szolgáltat információt. A lelkes közösségi munkásnak, aki tudni szeretné, ki kicsoda, jó tudni, hogy az *Aries*-nek van egy tanácsadói csoportja. Ezek tagjai: John Richardson, az *Európai Alapítványi Központtól* (European Foundation Centre); Tony Venables az *Európai Állampolgári Tanácsadó Központtól* (European Citizens' Advisory Service); és Rainer Schluter, egy szomszédsági gazdasági hálózat, a *CECOP* tagja, amely szoros kapcsolatban áll egy másik szomszédsági gazdasági hálózattal, a *REVES*-szel. (A címeiket ld. a cikk végén!)

A *CECOP* létezése arra emlékeztet bennünket, hogy a szomszédsági gazdaságról folytatott párbeszéd gyakran összefüggésbe hozható a szövetkezeti mozgalom múlt századi fejlődésével. Olaszországban vannak olyan kezdeményezések, amelyek úgy juttatják munkához az embereket, hogy egy évig egy szociális szövetkezetben foglalkoztatják őket állami támogatás mellett. Az egy éves szerződés megújítható abban az esetben, ha az embereket az egy év letelte után normális feltételek mellett alkalmazzák. A *REVES* alapjait olyanok rakták le, akik tisztában voltak a *CECOP* tapasztalataival. „Hivatalos célja az együttműködés és irányelvek egyeztetésének megteremtése az önkormányzatok és a helyi szomszédsági gazdaság között”. A szervezet a helyi részvételre és a foglalkoztatási stratégiákra helyezi a hangsúlyt.

Az *INAISE* „közösségi bank” kezdeményezés rövidebb múltat tekint vissza. Feladata, hogy megvizsgálja a bankok lehetséges szerepét a kisebb hitelek biztosításában, a vállalkozói tevékenység ösztönzése érdekében. A hálózat tagjai vállalkozások, testületek, bankok, helyi és nemzeti kormányzati intézmények, nem-kormányzati szervezetek és a közösségi beruházások iránti más érdeklődők. Számos bank mutat egyre nagyobb érdeklődést, mert bizonyosodott, hogy az efféle kisebb hitelek biztosítása jó befektetés, még a kedvezőtlen biztonsági tényezők ellenére is. Munkájuk csúcspontja egy vásár szervezése volt Roubaixban, amelyre sok lehetséges partner jött el. A sajtó részéről a harmadik szektor irányában megnyilvánuló növekvő érdeklődést bizonyítja az *Indico 3* elnevezésű, kifejezetten média-kezdeményezés. Az *Indico 3* a szomszédsági gazdaság témájában érdekelt újságírók, média- és kommunikációs intézmények, kutatási szervezetek európai hálózata. Céljuk a harmadik szektorban/szomszédsági gazdaságban történő foglalkoztatásról hiteles információk biztosítása a tömegtájékoztatásban és a szakkiadványokban.

Amikor a *VIBOSO* és a *CEBSD* elhatározták, hogy konferenciát szerveznek a témában, azt is eldöntötték, hogy egy másik hálózattal, a berlini székhelyű *Gazdasági Önségítés és Helyi Fejlesztés Európai Hálózatával* (European Network for Economic Self-help and Local Development) is együtt fognak működni. A szervezet tagjai kutatással, képzéssel és a szociális vállalkozások fejlesztésével foglalkoznak. Különösen az érdeklődik, hogy miként lehet sikeresen integrálni a szociális és gazdasági tevékenységet a szegénység- és kirekesztés-ellenes kezdeményezésekbe. Ahogyan más, itt megemlített hálózatok, ok is hálózatokat kívánnak építeni a közösségfejlesztési alapelveken alapuló kölcsönös önségítés témájában.

Ez a cikk csak ízelítő, és nem tér ki minden szervezetre, amely e témában foglalkozdik. A *CEBSD* reméli, hogy a jövőben tovább bővül a párbeszéd és a tapasztalatcsere.

Fejlesztési potenciál

A hálózatok közötti kapcsolatok bővítésére és a rengeteg tennivaló megosztására sok új lehetőség adódik – mindenki a maga egyedülálló módján járul hozzá a munkához. Fontos azonban megemlíteni, hogy a hálózatok jelen vannak a társadalmi érintkezés többi pozitív és negatív aspektusában is. Visszafogná a teljesítményünket, ha nem ismernénk fel a közösségi cselekvést sokszor akadályozó elóítéleteket, kulturális, nyelvi, politikai, személyes és más különbségeket. Azt is naivitás nem felismerni, hogy verseny folyik ugyanazért a „piacért”. Tenni kell azért, hogy ez a verseny egészséges legyen és nagyobb fokú együttműködés kísérje.

Az itt bemutatott hálózatok többsége (egészen mostanáig a CEBSD kivételével) Európai Unió támogatásában részesül. A támogatás elsősorban az Európai Bizottság társadalom-politikájáért felelős V. Főigazgatósága által szponzorált kísérleti projekteken keresztül történik. Angelo Baglio, a főigazgatóság szomszédági gazdasági kezdeményezésekért felelős tagja szakértője a helyi szintnek: a megfelelő helyeken, és érthetően mutatja be az Európai Bizottság jelenlegi tevékenységeit és programjait. Egy 1999-ben szervezett **REVES** konferencián megmutatta, hogy a harmadik szektor tevékenységei és programjai közül sokat miként lehet visszavezetni a sok éve fennálló közösségfejlesztő alapelvekre és gyakorlatra. Sok helyi projekt számára az európai hálózatokban való részvétel meglehetősen távolinak tunhet. Sok döntéshozó számára pedig azok tunnek távolinak, akik a társadalom és Európa peremén élnek. Ezeket az alapállásokat meg kellene változtatni. A helyi projektek még akkor is központi helyet foglalnak el az európai hálózatokban, ha ugyanakkor helyileg határozzák meg őket, és erős helyi, regionális vagy nemzeti identitással rendelkeznek. Az európai döntéshozóknak fel kell ismerniük a „marginálizálódottak” lehetséges szerepét a szegénység és a kirekesztés elleni küzdelemben. A helyi tevékenység európai tevékenységnek is tekinthető. Azáltal, hogy munkánkhoz és gondolkodásunkhoz igazítjuk az európai dimenzió fejlődését, létrehozunk egy közös alapot a tapasztal-

talatcseréhez, az egymástól való tanuláshoz és ahhoz, hogy egy szociális és gazdasági Európát építsünk népei számára. A hálózatok fontos szerepet játszanak annak biztosításában, hogy a politikai és döntéshozási folyamat résztvevői érzékennyé váljanak a helyi közösségektől érkező üzenetekre, és figyelembe is vegyék azokat.

Margo Gorman
Egyesült Európai
Társadalomfejlesztési Iroda (CEBSD)

Az EU kísérleti projektjeit részletező web-lap: http://europa.eu.int/comm/dg05/empl&esf/3syst/index_en.htm

A cikkben említett hálózatok

Tony Venables
Euro Citizen Advice Service (Európai Polgári Tanácsadó Központ)
53, Rue de la Concorde
B-1050 Brussels
T.+322 548 0490
F. +322 548 0499
e-mail : admin@ecas.org

John Richardson
European Foundation Centre (Európai Alapítványi Központ)
51, rue de la Concorde
B-1050 Brussels
T. +322 512 8938
F. +322 512 3265
<http://www.efc.be>

Serge de Backer
ARIES
Rue de la Concorde, 51
B-1050 Bruxelles
T. +322 513 7501
F. +322 5123265
serge@aries.eu.int

Rainer Schlüter
CECOP
Rue Guillaume Tell 59b
B-1060 Bruxelles
T.+322 543 1043
cecop@cecop.org
REVES
Rue Guillaume Tell 59b

B-1060 Bruxelles
T. +322 543 1035 or 543 1033
F.+322 543 1037

Indico 3
Agence Alter
Pierre Verbeeren
Rue Froissart 85
B-1040 Brussels
T. +322 513 26 28
F. + 322 513 9151
alter@skynet.be

Jörg-Peter Porsch
European Network for Economic Self-help and
Local Development (Gazdasági Önségítés és
Helyi Fejlesztés Európai Hálózata)
TechNet
Wiesenstr. 29
D-13357 Berlin
Allemagne
T. +49 30 461 24 09
F. +49 30 461 2418
technet@t-online.de

Sandrine Grenier
European Social Platform (Európai Társadalmi
Platform)
c/o Coface
Rue de Londres, 17
B-1050 Bruxelles
Tel : + 322 511 37 14
Fax : + 322 511 19 09
platform@euronet.be
sandrine.grenier@euronet.be
letizia.angelini@euronet.be

Christophe Guene
INAISE
rue d'Arlon 40
B-1000 Bruxelles
T. +32 2 234 5797
F. +32 2 234 5798
inaise@inaise.org

CEBS|D

COMBINED EUROPEAN BUREAU FOR SOCIAL DEVELOPMENT

Az Egyesült Európai Társadalomfejlesztési Iroda (CEBSD) vezetősége a következő 10 tagból áll:

A **CESAM** alapítvány a közösségfejlesztés területén támogatást nyújt a svéd kormányzati, önkéntes és magánszektor számára. Létrehozott egy országos adatbázist és képzési anyagokat jelentet meg, különösen a demokratikus ülések során alkalmazott közös tervezési és döntéshozási technikák területén.

Contact: Hans Andersson

CESAM

Rudbecksgatan 28, 5tr

70223 Orebro - Sweden

Tel.: + 46 19 17 0750 - Fax: + 46 19 17 0753

e-mail: hans.andersson@cesam.se

www.cesam.se

A **CPA** (Combat Poverty Agency) egy államilag támogatott ír szervezet. Szegénységellenes intézkedéseket kezdeményez és értékel. A CPA kísérleti projekteket támogat, a közösségfejlesztés országos erőforrásközpontjaként működik és segíti a helyi csoportokat a politika alakításában.

Contact: June Meehan

Combat Poverty Agency

Bridgewater Centre

Conyngham Road

Island Bridge

Dublin 8 - Republic of Ireland

Tel.: + 353 1 6 706 746

Fax: + 353 1 6 706 760

E-mail: MeehanJ@cpa.ie

www.cpa.ie

A **CDF** (The Community Development Foundation) olyan kormányzati szervezet, amelyet ötven százalékban a brit kormány szponzorál. A CDF helyi közösségi tevékenységekhez kínál támogatást, népszerűsíti a gyakorlat legjobb példáit és informálja a döntéshozókat.

Contact: Paul Henderson

Community Development Foundation

Vassali House

20 Central Road Leeds LS1 6D - UK

Tel.: + 44 113 246 0909

Fax: + 44 113 246 7138

e-mail: north@cdf.org.uk

www.cdf.org.uk

A **CESSS** (Cooperativa de Ensino Superior de Servicio Social) szociális munkásokat képez, és képzési központja segítségével közösségi projekteket támogat. Résztvesz a portugál közösségfejlesztő egyesületek rendezvényein, hálózati munkájában.

Contact: Marielle Christine Gros

Cooperativa de Ensino

Superior de Servicio Social

Av. Rodrigues de Freitas 202

4000 Porto - Portugal

Tel.: + 351 22 95 40 720

Fax: + 351 22 95 40724

www.cesss-issp.pt

A **DC** (Desenvolupament Comunitari) egy nonprofit szervezet, amely Spanyolországban, Katalóniában népszerűsíti a közösségfejlesztést. Közösségfejlesztési projekteket hoz létre és működtet, valamint közösségi szervezeteket és szakmai szervezeteket részesít támogatásban és képzésben.

Contact: Ester Busquets

Desenvolupament Comunitari

Via Laletana 54, 4t 4a

08003 Barcelon - Spain

Tel.: + 34 9 3268 0477

Fax: + 34 9 3268 0139

e-mail: aep00001@sarenet.es

A **HACD** (Hungarian Association for Community Development) a közösségfejlesztés gondolkodásmódját, módszereit népszerűsíti Magyarországon. Azáltal segíti elő a közösségi kezdeményezések létrejöttét, hogy fokozza a polgárok részvételét saját ügyeikben. Teszi ezt úgy, hogy javítja a helyi cselekvés közösségi feltételeit, és demokratikus helyi intézményeket hoz létre. Konferenciákat, szemináriumokat, gyűléseket szervez, kiadványokat gondoz, rádióállomást és egy számítógépes közösségi adattárat működtet.

Contact: Ilona Vercseg

Hungarian Association
for Community Development
1011 Budapest, Corvin tér 8. - Hungary
Tel. és fax: + 361 201 57 28
e-mail: vercseg@kkapcsolat.hu

Az **LCO** (Landelijk Centrum Opbouwwerk) a holland közösségfejlesztés országos központja. Célja a közösségfejlesztés népszerűsítése, terjesztése a szakemberek és a szervezetek között.

Contact: Fred Stafleu
Landelijk Centrum Opbouwwerk
Prinsegracht 51

2512 EX Den Haag - The Netherlands
Tel.: + 31 70 380 44 31
Fax: + 31 70 380 99 73
e-mail: lcpbouw@xs4all.nl

Az **MDSL** (Le Mouvement pour le Développement Social Local) a helyi emberek projektjeit támogatja és a helyi fejlesztés szolgálatába próbálja állítani a közösségi és szociális munkát. Támogatásokat, tanácsadást, információt és képzést biztosít. Arra ösztönzi a hatóságokat, önkormányzatokat és állami intézményeket, hogy a helyieket a helyi fejlesztés részeként kezeljék.

Contact: Daniel Talleyrand
Mouvement pour le Développement Social
Local

5 Place des Fêtes
75019 Paris - France
Tel. + 33 1 53 38 99 19
Fax: + 33 1 53 38 99 20

e-mail: mdslic@aol.com

A német **PBW** (Paritätisches Bildungswerk Bundesverband) az információáramlást hivatott biztosítani a helyi, regionális és közösségfejlesztési szervezetek között, melyek legtöbbször a nem-kormányzati szektorból kerül ki.

Contact: Armin Kuphal
Paritätisches Bildungswerk
Rheinland Pfalz/Saarland
Kohlweg 52, 66123 Saarbrücken - Saarland
Tel.: + 49 681 62471
e-mail: a.kuphal@rz.uni.sb.de

A **VIBOSO** intézet Belgium flamand részén fejleszti és támogatja a közösségfejlesztést. Regionális közösségfejlesztési központokat, közösségi munkásokat és önkormányzatokat támogat. Tevékenységi területei közé tartozik a képzés és a kiadói munka.

Contact: Gerard Hautekeur
VIBOSO
Vooruitgangstraat 323
1030 Brussels - Belgium
Tel.: + 322 201 0565 - Fax: + 322 201 0514
e-mail: info@viboso.be

A **CEBSD** titkársága a **VIBOSO** belga szervezetén keresztül érhető el (lásd mellékelve), a titkár Mrs. Margo Gorman

CEBSD c/o VIBOSO: Info@viboso.be